

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ / KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012-2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Brejlová

Štíhlost – fenomén moderní doby

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Lucie Žáková

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor / Part – Time Studies
2012 - 2015

BACHELOR THESIS

Lucie Brejlová

Štíhlost – fenomén moderní doby

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Lucie Žáková

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Lucie Brejlová

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou fenoménu štíhlosti. Práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část se zaměřuje na pojetí ideálu ženské krásy od starověku po současnost. Pozornost je věnována vnímání ideální postavy z různých pohledů – modelingového odvětví (modelingové agentury, modelky, fotografové), odborné veřejnosti (lékaři, výživoví poradci) a laické veřejnosti. Zdůrazněny jsou také problémy poruch příjmu potravy.

Empirická část se zaměřuje na strukturovaný rozhovor na dané téma se zmíněnými profesními skupinami. Praktická část je tedy zaměřena na výzkum formou dotazníků určený lékařům, výživovým poradcům, fotografům, modelingovým agenturám a laické veřejnosti.

Cílem je ověřit hypotézy týkající se různého pohledu na ideální ženskou postavu u různých profesních skupin a veřejnosti.

Klíčové pojmy

Anorexie, Bulimie, Časopisy, Fotografie, Krása, Média, Modeling, Móda, Retuš, Zdraví, Životní styl

Annotation

This thesis deals with the phenomenon of slenderness. The duty is divided into two parts. The theoretical part focuses on the concept of ideal beauty from antiquity to the present. Attention is paid to the perception of an ideal figure from different perspectives – modeling industry (modeling agencies, photographers), professionals (doctors, nutritionists) and non-professional public. Highlighted are also problems of eating disorders.

The empirical part focuses on a structured interview on the subject with those professional groups and public. The practical part is based on research by questionnaires to physicians, nutritionists, photographers, modeling agencies and non-professional public.

The aim is to test hypotheses concerning different view of an ideal figure in different professional groups and public.

Keywords

Anorexia, Beauty, Bulimia, Fashion, Health, Lifestyle, Magazines, Media, Modeling, Photograph, Retouch

OBSAH

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 IDEÁL KRÁSY V PRŮBĚHU ČASU	8
2 SOUČASNÝ OBRAZ IDEÁLNÍ ŽENSKÉ POSTAVY	17
2.1 Modeling	20
2.1.1 Historie modelingu	21
2.1.2 Předpoklady pro práci v modelingu.....	23
2.1.3 Soutěže krásy	24
2.1.4 Kampaň za skutečnou krásu	24
2.2 Fotografové – retuš a úpravy	25
2.2.1 Historie fotografie.....	26
2.2.2 Postprodukce – úpravy fotografií	27
2.3 Lékaři - metody určování optimální tělesné hmotnosti	32
2.3.1 Brocův index.....	32
2.3.2 WHR Index	32
2.3.3 Index tělesné hmotnosti	33
3 PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY.....	36
3.1 Mentální anorexie	37
3.2 Mentální bulimie	39
3.3 Psychogenní přejídání	41
3.4 Příčiny vzniku poruch příjmů potravy	43
EMPIRICKÁ ČÁST	44
4 METODY VÝZKUMU A STANOVENÍ HYPOTÉZ	44
5 STRUKTUROVANÝ ROZHOVOR	45
6 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ	49
ZÁVĚR.....	67
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	70
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	74
SEZNAM PŘÍLOH	75

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je Štíhlost – fenomén moderní doby. Téma bakalářské práce jsem si vybrala na základě svého dlouhodobého zájmu o tuto problematiku.

Cítím velkou potřebu se této problematice věnovat, protože mediální tlak na mladé dívky a ženy je opravdu velký a preventivní působení v této oblasti se u nás začíná teprve rozvíjet.

Doufám, že touto prací přispěji k hlubšímu pochopení důvodu negativního sebepojetí a poruch s ním spojených a také upozorním na oblasti, které jsou klíčové pro jejich primární prevenci.

Toto téma jsem si zvolila také z toho důvodu, protože se domnívám, že mediální tlak na dosažení štíhlosti je velmi silný a negativně ovlivňuje nejen dospělé, ale stále častěji i děti.

Hlavním cílem práce je shrnutí informací a ověření hypotéz týkajících se odlišných pohledů na ideální postavu žen u různých profesních skupin. Tato práce by měla zároveň informovat o vnímání ideální postavy z pohledu modelingu, fotografie, lékařského hlediska a to od historie po současnost.

Dále práce poukazuje na rizika pramenících z poruch příjmu potravy a měla by varovat před důsledky nezdravého hubnutí, před přehnaným držením různých diet, nadměrným podléháním módním trendům včetně mediální propagace ideálu štíhlosti.

Poskytne přehled základních příznaků anorexie, bulimie, obezity a seznámí s indexem tělesné hmotnosti.

Výzkumná část mé bakalářské práce obsahuje provedení primárního výzkumu s cílem získání vstupních dat, analýzu získaných dat a jejich verifikaci. V této práci jsou jako výzkumné metody použity kvantitativní metoda – obsahová analýza, strukturovaný rozhovor a kvantitativní výzkum, komparační analýza vývoje ideálu krásy.

TEORETICKÁ ČÁST

1 IDEÁL KRÁSY V PRŮBĚHU ČASU

Ideál krásy se v průběhu času výrazně vyvíjel. Zatímco dnes ideál ženské krásy vidíme především v časopisech, billboardech a televizi, hluboko v minulosti byl ideál krásy ztělesňující ladné ženské křivky vyobrazen do uměleckých děl zobrazujících ideály krásy, kterým můžeme říkat venuše – podle římské bohyně krásy.¹

Pravěký ideál ženské krásy

V pravěku byla žena uctívána především jako matka rodu a nositelka života. A tomu odpovídá i její umělecké ztvárnění v podobě venuší, sošek nahých žen se zdůrazněnými ženskými, respektive mateřskými znaky.

Před třiceti tisíci lety bychom mohli chápat jako ideál krásy Věstonickou venuši. Jedná se o nejstarší ukázkou použití keramiky pro zpodobnění lidského aktu na světě.²

Jak tento tehdejší ideál krásy vypadá? Hlava tohoto ideálu krásy je stylizovaná. Oči charakterizují jen dvě hlubší rýhy. Nejrealističtější jsou vymodelovaná ňadra. Strava lovců mamutů vyžadovala většinou vytrvalé žvýkání, z tohoto důvodu děti musely být kojeny dlouhou dobu. Proto se cenily matky, které životadárného mléka mohly poskytnout co nejvíce a co nejdéle.³ Nejen velké poprsí, ale také široká pánev, výrazné pozadí a vystouplé břicho byly charakteristické rysy, které symbolizovaly dobrou kondici, která zajistila ženě přežití tuhé zimy a schopnost zajistit pokračování rodu.⁴

Stejnými proporcemi, kterými disponuje česká Věstonická venuše, můžeme najít i u rakouské venuše Willendorfské, německé venuše z Hohle Fels nebo francouzské venuše z Lespugue.

¹ PAULOVÍČOVÁ A . *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>

² KOVÁČ P . *Věstonická Venuše: Mona Lisa evropského pravěku*. . Novinky.cz. [online]. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z : <<http://www.novinky.cz/kultura/344381-vestonicka-venuse-mona-lisa-evropskeho-praveku.html>>

³ Tamtéž

I dnes se tento pravěký ideál ženské postavy objevuje například v Polynésii, kde platí, čím je žena korpulentnější, tím je také žádanější. Tloušťka je chápána jako symbol hojnosti, dostatku a plodnosti. Také v některých chudých zemích je tlustý člověk považován za bohatého a váženého, protože si může dovolit jídla, kolik chce.

Egyptský ideál ženské krásy

Tento ideál, který je vyobrazen na řadě soch a reliéfních maleb, byla žena s dokonalým obličejem, vlasy a štíhlou postavou zdůrazněnou upnutými šaty. Ideál ženské krásy byl v krajině na břehu Nilu propracovaný do nejmenších detailů a egyptské krásky by mohly konkurovat modelkám na titulních stránkách prestižních časopisů dneška.

Na tělo používaly vonné oleje a oči zvýrazňovaly silnou linkou a očními stíny z přírodních materiálů. Červenou barvou z heny si zkrášlovaly nehty, dlaně, chodidla a rty. Šperky ze zlata byly běžnými doplňky a účesy jako z kadeřnického salonu jenom podtrhovaly šarm egyptských žen: hladké mikádo, paruky, prameny spirál anebo copánky zakončené třásněmi. Egyptanky se staraly o barvu pleti, která měla být co nejsvětlejší. Tmavá pleť byla označením příslušnosti k nižším vrstvám a na reliéfech náleží rolnicím nebo otrokyním.⁵

Ideál krásy starověkého Řecka

Homérova Trojská Helena je důkazem uctívání krásných žen i příchodu nového ideálu ženské krásy. Řecko bylo centrem rozvoje umění, zejména sochařství. A právě tvary soch vyobrazující krásné ženy můžeme považovat za zrod kultu těla podobného tomu, jaký známe dnes.⁶

Jaké byly ženy, které se staly múzami a inspiracemi řeckým sochařům? Štíhlé, s krásnou, souměrnou tváří a hezkými dlouhými vlasy. Tento ideál byl však

⁵ PAULOVÍČOVÁ A. *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>

⁶ Tamtéž

syntézou konkrétních živých těl, nikoli zobrazením jedné krásné ženy, což do značné míry připomíná dnešní retušování krásek v módních magazínech.

Starověké Řecko nezdůrazňovalo jen krásu fyzickou, podstatnou úlohu hrály i vlastnosti duše a charakter. Krásu těla se sochaři snažili vyjádřit tělesnými proporcemi, vhodnou mírou a symetrií, díky které znázornili psychofyzickou krásu uvádějící do souladu duši a tělo - známá kalokagathia (harmonie krásného těla a dobré duše).⁷ Autorka se domnívá, že bychom si dnes mohli brát z takového pojetí krásy inspiraci.

Dodnes zachovaným artefaktem, který zobrazuje řecký ideál krásy, je například Praxitelova socha Afrodity Knidské ze 4. stol. př. n. l. nebo Polykleitova socha Amazonky, jejíž proporce se staly určitým východiskem pro tvorbu ženských těl. Západní tvorba byla přibližně od roku 450 před Kristem až do konce devatenáctého století ovlivněna tímto vzorem proporcí lidského těla, dokud je nezměnil modernismus se svým originálním pojetím lidského těla.⁸

Ideál krásy středověku

Ve středověku byli umělci ovlivňováni teologií a mystikou, o ideál ženské krásy se příliš nezajímali. Kult těla byl úspěšně potlačen díky názoru představitelů církve, že zobrazování lidského hlavně ženského těla evokujícího rozkoš a slast je nemorální. Pokud byly ženy zobrazovány, tak v podobě anděla či na dobových obrazech žen s hrudí staženou korzetem, zahalené od hlavy po paty. Ve středověkých písních byla žena chápána jako něco vytouženého a nedostupného.⁹

Ve středověku dosáhla vrcholu skutečnost, že celková vizáž odráží společenské postavení konkrétního jednotlivce. Především v 11. století díky velkému

⁷ PAULOVÍČOVÁ A. *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>

⁸ ŠIMKOVÁ B. *Problematika ideálu krásy v novověkém myšlení* Diplomová práce. Masarykova univerzita. Brno. [online]. 2011. [cit. 2015-02-03]. Dostupné z : <http://is.muni.cz/th/209591/pdf_m/> s.12-19.

⁹ PAULOVÍČOVÁ A. *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>

hospodářskému růstu, se zvýšila úroveň aristokratického života. Dochází k většímu distancování šlechty od života poddaných. Což se projevuje nejen stylem života šlechty (okázalé oslavy, velká sídla, mnoho služebnictva, vybrané pokrmy atd.), ale i péčí o svůj zevnějšek. Používání řady kosmetických přípravků (parfémy, krémy, pudry, apod.) a odívají se do drahých látek z dovozu a ozdob z cizích krajín. Díky rozvoji zahraničního obchodu získávají vyšší vrstvy společnosti přístup k novým produktům jako je damascénská ocel, brokát, nebo hedvábí, které se pak objevují ve dvorské módě.¹⁰

Renesanční ideál ženské krásy

Renesanční období přineslo změnu v chápání ideálu ženské krásy. Ženu období renesance můžeme chápat jako moderní bytost, která používá kosmetiku, pečlivě se stará o svoje vlasy, které si odbarvuje do nazrzelého odstínu a češe do účesu s vysokým čelem. Nosí také šperky vyrobené podle renesančního kánonu harmonie a proporčnosti.¹¹

Období renesance znamenal návrat k antickým ideálům proporcí ženského těla avšak s posunem ke kráse realistické, která se vyznačuje i určitou nedokonalostí. Pokračuje starořecké spojení krásy těla a ducha. Krásná žena se proto nezajímá pouze o módu, ale rozvíjí i svého ducha ve filozofických debatách a polemikách. Přesto byla žena na renesančních obrazech často vyobrazena před zrcadlem. Z dochovaných renesančních listů je zřejmé, že spíše než proporce těla hrál prim krásný obličej.¹²

¹⁰ ŠIMKOVÁ B. *Problematika ideálu krásy v novověkém myšlení*. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Brno. [online]. 2011. [cit. 2015-02-03]. Dostupné z : <http://is.muni.cz/th/209591/pdf_m/> s.12-19.

¹¹ PAULOVICHOVÁ A. *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>

¹² PAULOVICHOVÁ A. *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>

Typickou představitelkou ideálu krásy byla například Alžběta I. nebo Polyxena z Lobkovic. Symbolem ideálních proporcí tehdejší ženy je tělo Botticelliho venuše, která má štíhlý pas a její půvab je zdůrazněn dlouhými vlasy.¹³

Barokní ideál ženské krásy

Barokní období bylo oslavou ženských křivek. Typickým příkladem módy období vrcholného baroka byl dvůr Ludvíka XIV. Nejdůležitější součástí byl korzet, který modeloval trup a měl zdůrazňovat ženské tvary, především úzký pas, a vyzdvihovat ňadra. Tehdejší ideál ženské krásy byl podpořen velkolepým, výstředním a dekorativním oděvem s bohatými sukňemi vyztuženými obručemi. Ženy si také začaly tupírovat vlasy.¹⁴

Mezi nejznámější umělce, kteří oslavovali křivky barokních žen, patřil vlámský malíř Petr Pavel Rubens.

Ideál ženské krásy v období klasicismu

Na rozdíl od baroka klasicismus oslavoval jednoduchost, symetrii a štíhlou postavu.

Bylo to období, které se snažilo navázat na renesanci a vzpomínalo na antiku. Oslavovala se umírněná krása zahalená do lehčích šatů po vzoru antické jednoduchosti – hluboký dekolt, holé paže a řecké sandály.¹⁵

Secesní ideál ženské krásy

Secese přinesla nový ideál ženské krásy. Ženy jsou na obrazech vyobrazeny jako jemné až éterické a značně erotické. Ideální ženská postava secesního období

¹³ FIALOVÁ L. *Jak dosáhnout postavy snů aneb Možnosti a limity korekce postavy*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1622-0. s. 28.

¹⁴ PAULOVICHOVÁ A. *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z : <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>

¹⁵ Tamtéž

byla štíhlá, ale se smyslnými křivkami. Opět byl kladen důraz na vlasy, jako korunu ženské krásy.¹⁶

Na secesních plakátech se začaly objevovat hvězdy divadelních prken a pozvolně vznikala kult opěvovaných hvězd a s ním i vzhlížení ke kultu těla, který následoval.

Ideál ženské krásy ve 20. století

Ve 20. století docházelo ke kopírování ideálu ženské krásy z předešlých období a přivedlo ho do extrémních podob, jednak z hlediska vzhlížení ke kultu těla, ale také k rychlosti změny tohoto ideálu.¹⁷

Termín módní průmysl se začal používat od druhé poloviny devatenáctého století. Roku 1858 založil v Paříži Angličan Charles - Frédéric Worth první krejčovský dům, který se specializoval na haute couture („vyšší krejčovinu“), jednalo se o ruční šití šatů nejvyšší kvality za použití nejdražších a nejluxusnějších látek. Krejčí tedy už jen neplnil požadavky zákazníka, ale stal se sám návrhářem, který své modely předkládal zákazníkům.

Média se postupně začínají podílet na vytváření představ o ideálu krásy. V roce 1892 poprvé vychází týdeník Vogue, jenž je dodnes považován za jeden z nejvlivnějších módních časopisů, který vychází po celém světě. Tento časopis určoval trendy, co se bude nosit, co je módní a co by zákaznice rozhodně měly mít ve svém šatníku. Na počátku v něm vycházely pouze kresby žen, které předváděly modely šatů, později, zhruba ve dvacátých letech, se objevují i první módní fotografie a vzniká tak profese fotomodelky.¹⁸

Do roku 1919 si ženy šily šaty samy, nebo si je nechávaly šít na míru. Hromadná výroba šatů ve vymezených standardních velikostech neboli konfekce se objevuje až poté. Tato standardizace má dodnes vliv na touhu řady žen zhubnout

¹⁶ PAULOVICHOVÁ A. *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>

¹⁷ Tamtéž

¹⁸ ŠIMKOVÁ B. *Problematika ideálu krásy v novověkém myšlení*. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Brno. [online]. 2011. [cit. 2015-02-03]. Dostupné z : <http://is.muni.cz/th/209591/pdf_m/> s.17-25.

za jediným účelem – vejít se do oblečení menší konfekční velikosti (nejčastěji 36, 38 a 40), protože v těchto menších velikostech je větší výběr oblečení.

Velmi důležitou roli v módním průmyslu počátku 20. století byla návrhářka Coco Chanel, která odmítala okázalý přepych a její oblečení bylo charakteristické především jednoduchostí střihů (nejznámější jsou její „malé černé“ a kostým Chanel). Nástup vzdušnější a pohodlnější módy a konec nošení korzetů znamenal pro řadu žen problém. Ženy se začaly zabývat otázkou, jak si bez korzetu udržet štíhlý pas. A tak se ve společnosti objevil prostor pro dietetický průmysl.¹⁹

Na vytváření ideálu ženské krásy se velkou měrou podílel i film. Období mezi roky 1910 a 1920 znamenal doslova boom filmových hvězd stříbrného plátna, které se staly vzory, a lidé se je snažili napodobovat především v oblékání, líčení a účesech. Mezi nejznámější herečky té doby patřily např. Greta Garbo nebo Marlene Dietrich.²⁰

Přesto nebyl tvar postavy až tak zásadní, významnějším se stává až s nástupem tzv. sportovního stylu, který měl vliv na ideál ženské postavy. Inspiracím pro sportovní oblečení se stal především golf, tenis, později plavání.

Dochází k postupnému odhalování těla (20. léta - šaty po kolena, 30. léta – hluboké výstřihy na zádech, plážové letní úbory) a tento trend vrcholí ve 40. letech, kdy jsou poprvé představeny dvojdílné plavky – bikiny. Ideálem krásy se stává vysoká štíhlá žena s většími pevnými prsy, která se ráda věnuje různým sportům.

V období od začátku druhé světové války do padesátých let stále jsou jako ideály krásy chápány herečky (Ingrid Bergman, Kathrine Hepburn). Pro mnoho žen se idolem stala také tanečnice Josephine Bakerová, propagátorka tance charleston. S touto módní ikonou přichází také preferování snědé pleti, vyholeného podpaždí a nagleovaných vlasů. Druhá světová válka sebou přinesla idealizaci profesí, jako byly zdravotní sestřičky nebo ošetřovatelky. Za války byl také propagován ideál krásy, založený na ideologii Adolfa Hitlera, pod jejímž

¹⁹Tamtéž

²⁰Tamtéž

vlivem byly za nejkrásnější a nejuznávanější lidi považováni ti, kteří disponovali znaky tzv. árijské rasy. Tedy ti, kteří byli světlolvasí, modročí a měli atletickou postavu. Po ekonomické krizi třicátých let a druhé světové válce získává ideál krásy plnější tvary. Hubenost je spojována s nemocí a nedostatkem, na rozdíl od dnešní doby, velmi hubené ženy nejsou považovány za atraktivní.²¹

Vynález televize umožnil mnoha lidem neomezenou inspiraci hvězdami a nehledat trendy jen v kině či v časopisech.

Mezi nejvíce opěvované ideály ženské krásy patřila Marilyn Monroe, která představovala zdravou ženskou krásu, dívku „krev a mléko“.

Opakem zdravé krásy byla modelka Twiggy, která odstartovala trend nezdravě vyhublých žen.²² Její chlapecká figura, úzké boky, plochý hrudník, veliké oči a krátký sestřih, zaujala módní návrháře natolik, že se stala jejich múzou. Módní návrháři, kteří udávali a stále udávají módní trendy, začali tento typ prezentovat jako ideální. Chlapecká figura totiž neodvádí pozornost od střihu šatů, které tak na hubené postavě vyniknou mnohem lépe než na figuře žensky zaoblené. Návrháři se radovali a ženy začaly hubnout. Ne každá žena má totiž v genech to, co Twiggy – přirozeně štíhlou figuru, kterou stačí udržovat cvičením a zdravým životním stylem, ne drastickou dietou.

Tento šílený kult vyhublého těla se znovu objevil v 90. letech 20. století v podobě tzv. „heroinového“ stylu a byl inspirován vyzáblými a nezdravě vypadajícími modelkami s kruhy pod očima. Nejznámějšími modelkami té doby byly Kate Moss a Penelope Tree.²³

²¹ ŠIMKOVÁ B. *Problematika ideálu krásy v novověkém myšlení*. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Brno. [online]. 2011. [cit. 2015-02-03]. Dostupné z : <http://is.muni.cz/th/209591/pdf_m/> s .17-25.

²² PAULOVICHOVÁ A. *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>

²³ ŠIMKOVÁ B. *Problematika ideálu krásy v novověkém myšlení*. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Brno. [online]. 2011. [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/209591/pdf_m/> s .17-25.

Je zřejmé, že na podobě dnešního ideálu krásy se velmi podílejí módní návrháři a média, která mají funkci zprostředkovatele návrháři vytvořeného ideálu krásy širokým masám. K této spolupráci se připojují i plastičtí chirurgové, kosmetický a dietetický průmysl a dále pak průmysl zaměřený na cvičební nástroje a pomůcky.

2 SOUČASNÝ OBRAZ IDEÁLNÍ ŽENSKÉ POSTAVY

Tělo můžeme chápat jako naši vizitku. Součástí toho, jak vnímáme sami sebe (celkové sebepojetí), je také vnímání našeho vlastního těla (tělesné sebepojetí). Tělesné sebepojetí má tři základní složky – zdraví, vzhled a zdatnost. Velmi důležitou součástí sebepojetí je spokojenost nebo nespokojenost s vlastním tělem.²⁴

V dnešní době je jako ideální vnímána štíhlá a pevná postava, která je mnohdy spojována se štěstím, úspěchem, elegancí, sebekontrolou a společenskou přitažlivostí. Naopak lidem s nadváhou je přisuzovány vlastnosti jako lenost, nedostatek vůle a ztráta kontroly. Právě díky těmto názorům se řada lidí vrhá do boje o štíhlost. Na ženy je tedy kladen velký mediální a společenský tlak, který je nutí usilovat o takovou postavu.²⁵

Je přirozené, že většina z nás není spokojena se svou postavou, proto držíme nejrůznější diety a sportujeme. Nejde vždy jen o respekt vůči sociálnímu diktátu v oblasti tělesného vzhledu. Kromě zmíněného sociálního diktátu může být dalším důvodem úsilí o štíhlost strach z obezity a jejích zdravotních důsledků. Tento strach se může stát posedlostí „zdravým životním stylem“, který může dospět až do chorobného stavu.

Kult štíhlosti vede řadu dívek a žen k mylnému názoru, že jsou tlusté. Především u dívek a žen s nízkým sebevědomím to lze považovat za impuls k propuknutí poruch příjmu potravy. Dnešní kult štíhlosti je tedy jedním z příčin zvýšenému výskytu těchto nemocí.

V posledních letech i u mužů nabývá na významu vyšší hodnota štíhlosti, přestože historicky byla u mužů vždy oceňována především atletická figura spojená s výkonností.

²⁴ TAUSSIG J . *Jak hodnotíme ženskou a mužskou krásu*. [online]. 2014. [cit. 2015-01-25]. Dostupné z : <<http://www.sportvital.cz/sport/lidske-telo/jak-hodnotime-zenskou-a-muzskou-krasu/>>

²⁵ Tamtéž

Bohužel již mladé dívky na prvním stupni základní školy jsou vystaveny tomuto mediálnímu tlaku, který propaguje extrémně štíhlý vzhled. Tento trend podporuje hypotéza, že na chod modelingového a módního odvětví mají značný vliv homosexuálové, kteří výraznější ženské tvary nepreferují.²⁶

Z řady průzkumů uskutečněných po celém světě je zřejmé, že většina dívek ve věku mezi 13 – 16 lety si připadá tlustá a jejich postava se pro ně stává jednou z nejdůležitějších starostí. Tato nespokojenost vrcholí v období puberty, kdy se přirozeně zvyšuje podíl tuku v těle a postava se zaobluje.²⁷

Výzkumné šetření ze studie časopisu Pediatrics, uvedené v knize Michala Nováka Společnost, kultura a poruchy příjmu potravy, zjistilo, že až 40% dívek mezi 9 -10 lety se snaží zhubnout.

Se zvyšujícím se věkem si ženy udržují postavu spíše dietami než pohybovou aktivitou. Je přirozené, že by žena měla dbát na svou postavu a pleť. Péče o krásu v sobě pro mnoho žen zahrnuje návštěvy kosmetických a kadeřnických salónů, zábaly, masáže, používání kvalitní pleťové kosmetiky, dobré líčení a dokonce i podstupování nejrůznějších zákroků plastické chirurgie.

Péče o krásu je součástí tělesné kultury a patří k celkové životosprávě, která zahrnuje racionální výživu, dostatek pohybu, dostatek spánku a vyhýbání se škodlivinám a zbytečným stresům.

Vnímání krásy a ideál štíhlosti se v různých částech světa liší. V Jižní Koreji silně dominuje štíhlost a tlak „být štíhlí“ je na ženy mimořádně silný. V Irsku je ženský ideál tělnatější a v Uruguayi je ideálem krásy plnoštíhlá žena. Naopak ve Francii, Slovensku, Izraeli, Bulharsku či Filipínách se u žen oceňuje štíhlost. Mezi nejštíhlejší Evropanky patří Francouzky a Italky. Zajímavé je, že právě Francouzky si hned po ženách z Jižní Koreje přejí zhubnout nejčastěji a proto se trápí dietami.²⁸

²⁶ TAUSSIG J . *Jak hodnotíme ženskou a mužskou krásu*. [online]. 2014. [cit. 2015-01-25]. Dostupné z : <<http://www.sportvital.cz/sport/lidske-telo/jak-hodnotime-zenskou-a-muzskou-krasu/>>

²⁷ Tamtéž

²⁸ TAUSSIG J . *Jak hodnotíme ženskou a mužskou krásu*. [online]. 2014. [cit. 2015-01-25]. Dostupné z : <<http://www.sportvital.cz/sport/lidske-telo/jak-hodnotime-zenskou-a-muzskou-krasu/>>

Je nepopíratelný fakt, že se postavení žen ve společnosti v průběhu několika desetiletí výrazně zlepšilo. Zlepšil se ale i obraz žen v médiích - módních časopisech, filmech apod.? Autorka se domnívá, že média vysílají k ženám nejednoznačné signály - povzbuzují jejich sebevědomí při prosazování se ve společnosti, ale také na ně kladou nesmyslné estetické nároky a tím je frustrují.

Krásná těla modelek na fotografiích určují ideál krásy naší doby. V dnešní době se řada odborníků ptá, zda nemůže mediální obraz ženství vážně ohrozit psychické a fyzické zdraví žen a dívek.

Snahou vyrovnat se ideálům podléhají i sami modelky. Podle řady lékařských výzkumů jsou mnohé modelky vyobrazené na titulních stránkách časopisů až 15% pod hranicí minimálního obsahu tělesného tuku nutného pro udržení zdraví. Což pak vede k neschopnosti probíhání obvyklých hormonálních procesů např. normální menstruační cyklus. Proč se tedy velké množství dívek a žen snaží tyto modely napodobovat? Důvodem je právě skutečnost, že jim je společnost předkládá jako jediný správný typ krásy. Velmi alarmující je, když toto napodobování začíná již od útlého věku i u děvčat, jejichž tělesnou váhu lze z lékařského hlediska považovat za ideální.

Je vůbec ideál krásy prezentovaný v médiích skutečný? Musíme si uvědomit, že většina fotografií modelek využívá mnoho úprav a triků vytvořen dokonalého objektu krásy. Nejjednodušším z těchto triků je nafocení postavy z takového úhlu, aby se zdála co nejdelší a nejštíhlejší. Složitější úpravy se pak provedou přímo na fotografii pomocí počítačových grafických programů.²⁹

Dnešní počítačová technika umožňuje např. zeštíhlit paže, změnit odstín kůže, upravit oblečení tak, aby dokonale sedělo či vyretušovat vystouplá žebra.³⁰

Existují dokonce případy, kdy na titulní stránce časopisu nebyla skutečná osoba, ale jakási složenina nejkrásnějších částí různých modelek. A takto se vytvořil dokonale neskutečný ideál ženské krásy.

²⁹ HANÁKOVÁ P. *Média frustrují ženy neskutečnými ideály krásy*. Lidové Noviny.[online]. 2001.[cit. 2015-01-27].Dostupné z :

<<http://www.feminismus.cz/cz/clanky/media-frustruji-zeny-neskutecnymi-idealy-krasy>

³⁰ Tamtéž

Dodatečnou úpravu fotografií mnohé časopisy dodnes vědomě popírají.

Ženská těla slouží jako lákadlo nejen pro obálky ženským magazínů, ale hlavně pro reklamní fotografie, inzerující rozmanitou řadu zboží. Reklama vytváří nereálný a idealizovaný obraz ženství záměrně, aby v ženách vzbudila pocit nedokonalosti. Zároveň reklama nabádá k mylné představě, že tuto nedokonalost lze zlepšit, zakoupíme-li si výrobek, který reklama nabízí.³¹

V internetovém prostředí jsou propagovány anorektické způsoby života jako novodobá forma náboženství současné mládeže. Na trhu a v obchodech s módními oděvy jsou prodávány často pouze malé velikosti. V reklamách na diety se uplatňují celebrity, které mají normální postavu.³²

Štíhlost je chápána za výsledek úspěšné sebekontroly, bez ohledu na to, jak jí bylo dosaženo. Dnes je ideál krásy tak štíhlý, že ho lze často dotáhnout a propagovat jen pomocí techniky (virtuální realita pomocí počítačů), pomocí operací (umělá poprsí, umělá zúžení pasu dokonce za cenu vynětí posledních žeber) ignorující potřeby zdravého organismu.

2.1 Modeling

Modeling je úzce spjat s dnešním ideálem krásy a fenoménem štíhlosti. Modeling byl nejdříve používán módou k propagaci svých výrobků. S rozvojem sdělovacích prostředků ale dochází k rozmachu modelingu. Využití modelingu se rozšířilo do všech odvětví marketingu. Pod pojmem modeling si tedy můžeme představit oblast činností, které vedou k uzavírání smluv se třetími stranami o poskytnutí služeb modelingu.³³

³¹ HANÁKOVÁ P. *Média frustrují ženy neskutečnými ideály krásy*. Lidové Noviny.[online]. 2001.[cit. 2015-01-27]. Dostupné z :

<<http://www.feminismus.cz/cz/clanky/media-frustruji-zeny-neskutecnymi-idealy-krasy>.

³² PAPEŽOVÁ, H. *Bulimia nervosa.: příručka pro všechny, kteří nemocí trpí - postižené samotné, jejich rodiny, přátele, partnery a některé odborníky (učitele a lékaře první linie)*. Praha: Psychiatrické centrum, 2003. ISBN 80-851-2181-6. s. 19.

³³ BOSÁKOVÁ K. *Modeling - Cesta za snem*. Praha: Garda, 2010. ISBN 978-80-247-3288-6. s.10

Služby modelingu můžeme chápat jako:

- Vyhledávání osob, které budou použity v reklamě a souvisejících činnostech
- Pořádání specializovaných kurzů zabývajících se profesionální výchovou a přípravou modelů
- Agenturní služby zahrnující evidenci, zprostředkování a právní zastoupení vůči třetím stranám

2.1.1 Historie modelingu

Počátky modelingu sahají hluboko do historie. Modelky byly chápány jako určité předlohy pro tvorbu uměleckých děl, zejména v oblasti malířství a sochařství. Jejich rolí tedy nebylo předvádění oblečení, ale stávaly se múzami umělců a v mnoha případech i jejich životními družkami. Jak vlastně vznikl modeling a profese modelky v dnešním pojetí? V roce 1848 se objevuje zmínka o první živé modelce, kterou se stala Marie Vernet, dívka, která pracovala v obchodě významného pařížského oděvního tvůrce Charlese Fredericka Wortha. Ten ji požádal, aby zákaznici předvedla, jak se správně nosí šál, a tak si vysloužila onu nálepku první modelky. O deset let později v roce 1858 otevřel Worth v Paříži svůj první couture módní dům, kde zaměstnával skupinu dívek, modelek, které si zkoušely šaty a demonstrovaly je zákaznicím.

Avšak až kolem roku 1908 se začaly pořádat první známější módní přehlídky a od roku 1910 se tyto události uskutečňovaly pravidelně v určitou denní hodinu v salonech velkých módních tvůrců. Původně však byly přehlídky organizovány jen pro pár vyvolených, většinou pro bohaté dámy, které měly o tvorbu autora zájem.³⁴

Na počátku 20. Století by Paul Poiret považován za významnou postavu módního průmyslu a haute couture a to díky svým nezvyklým návrhům a bezkonkurenčním marketingovým a obchodním schopnostem. Do povědomí

³⁴ MÁCHALOVÁ J. *Dějiny odívání: móda 20. století*. Praha: NLN, 2003. ISBN 80-7106-587-0. s. 57.

veřejnosti se dostal také díky velmi originálním výlohám svého pařížského salonu a pořádáním bouřlivých večírků.³⁵

Za první supermodelku můžeme považovat Švédku Lissu Fonssagrives, jejíž fotografie zdobily stránky časopisů ve 30., 40. a 50. letech.³⁶

Amerika, co se týče módního průmyslu a modelingu, za Evropou zaostávala. Důvodem byla skutečnost, že byli evropští návrháři považováni za špičku v oboru a ti pařížští za tvůrce nových módních trendů. Paříž byla hlavním centrem módy a evropští návrháři byli kopírováni těmi americkými. To se změnilo v období 1. světové války, kdy američtí návrháři začali pořádat vlastní módní přehlídky. Postupně se maloobchodní produkce módních přehlídek rozšířily po celých Spojených státech.

V sedmdesátých a osmdesátých letech začali američtí návrháři přesouvat své přehlídky od velkých prodejců a pořádali vlastní ve svých soukromých prostorách. V devadesátých letech došlo k přehodnocení této strategie. V reakci na tyto neúspěšné přehlídky byly New Yorské módní přehlídky soustředěny do Bryant parku, kde se na konci roku 1993 uskutečnil první New Yorský Fashion Week neboli týden módy.³⁷

Fashion Week je dnes pořádán dvakrát za rok ve světových centrech módy (Paříž, Milán, New York, Londýn atd.). V průběhu Fashion Weeku prezentují ti nejvýznamnější módní návrháři své výtvořivé potenciální kupcům, médiím a veřejnosti.³⁸

Přelom 80. a 90. let lze označit jako éru topmodelek. Tyto veleúspěšné modelky nechyběly na žádné prestižní modelingové práci, prostor pro ostatní modelky byl tedy omezen. Mezi nejznámější topmodelky patřily Cindy Crawford, Naomi Campbell, Claudia Schiffer, Christy Turlington, Linda Evangelista.

³⁵ STELA. *Módní guru Paul Poiret*. [online]. 2009. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.salon.cz/modni-guru-paul-poiret.html>

³⁶ BOSÁKOVÁ K. *Modeling - Cesta za snem*. Praha: Garda, 2010. ISBN 978-80-247-3288-6. s.14.

³⁷ FORTINI A. *How the Runway Took Off: A brief history of the fashion show*. [online], 2006. [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: http://www.slate.com/articles/arts/fashion/2006/02/how_the_runway_took_off.html

³⁸ BOSÁKOVÁ K. *Modeling - Cesta za snem*. Praha: Garda, 2010. ISBN 978-80-247-3288-6. s.14.

Na přelomu století se Gisele Bündchen stala první brazilskou reprezentantkou v módním průmyslu, jež dosáhla všeobecné známosti. Opakovaně se objevila na obalu magazínu Vogue a její osobnost je spojována s koncem éry tzv. „heroinových modelek,“ vyzábělých dívek s bledou kůží, kruhy pod očima a vyčnívajícími kostmi.

V dnešní době návrháři modelky často obměňují, podle toho, jaký typ modelky jim zapadá do koncepce konkrétní prezentované kolekce oblečení.

2.1.2 Předpoklady pro práci v modelingu³⁹

- Věk – s modelingem se začíná ideálně mezi 14 – 16 lety. V tomto období jsou pod vedením modelingové agentury připravovány na profesi modelky. Nejproduktivnější jsou však modelky ve věku mezi 18 – 24 lety.
- Fyzické předpoklady – výška modelky musí být alespoň 173cm, ale ideální je výška v rozmezí 177 – 181 cm. Ideální míry jsou 85 – 60 – 89. Proporce celého těla by měly být vyvážené. Modelky by měla disponovat postavou, při které dominují dlouhé štíhlé nohy. Ňadra se preferují o velikosti A, modelky s větším poprsím se uplatňují v komerčnějším modelingu při focení katalogů prádla a plavek.

Z jakého důvodu jsou určovány právě tyto charakteristiky, které musí modelky splňovat? Důvodem je fakt, že oblečení vypadá na vysoké štíhlé postavě lépe.

Kdo určuje tyto standardy, které potažmo určují ideál krásy pro širokou veřejnost? Za vším hledejme módní tvůrce, módní domy a výrobce oblečení. Právě ti šíjí vzorové kolekce oblečení v jedné velikosti – převážně francouzská velikost 36, což je česká 34. Modeling tak pouze vyslyší poptávku po takových modelkách.

³⁹ BOSÁKOVÁ K. *Modeling - Cesta za snem*. Praha: Garda, 2010. ISBN 978-80-247-3288-6. s.18.

2.1.3 Soutěže krásy

Mezinárodní soutěže krásy vznikly již po první světové válce, v Československu se první podobná soutěž konala až v roce 1970. Soutěže krásy po celém světě jsou napadány kvůli tomu, že propagují nezdravý ideál krásy. Je tato kritika oprávněná?

První Miss Československa se stala Miroslava Jeníčková s výškou 171 centimetrů, váhou 63 kilogramů a mírami 96-65-95. Během necelých 30 let se především váha a míry miss výrazným způsobem změnily. V roce 1989 se Miss Československa stala Ivana Christová, která měřila 172 centimetrů, vážila ale už jen 53 kilogramů a její míry byly 90-60-91. Miss České republiky 2001 Diana Kobzanová, která vážila při svých 182 centimetrech 63 kilogramů (90-62-92).

Miss roku 2005 se stala Lucie Králová, která měřila 174 centimetrů, vážila 57 kilogramů a (95-65- 94), Miss 2007 Kateřiny Sokolové vyhrála s výškou 177 cm a váha 63 kg (91-67-94) a Miss 2010 Jitky Válkové s výškou 170 a váhou 56 kg. (90-62-90). A letošní Miss, Gabriela Franková, vyhrála s mírami 93-63-91, výškou 176 cm a váhou 54 kg.

Pokud si vypočítáme BMI jednotlivých vítězek zjistíme, že disponují optimální váhou nebo mírnou podváhou. Otázkou je, zda si svou váhu pod tlakem módního průmyslu udrží. Je téměř nepsaným pravidlem, že po úspěchu v soutěži krásy a vstupu do světa modelingu, dívky výrazně zhubnou až na úroveň podváhy.

2.1.4 Kampaň za skutečnou krásu

Proti dnešnímu nereálnému ideálu ženské krásy se rozhodla postavit společnost Dove. Tato společnost v roce 2006 provedla průzkum a zjistila, že pouhá 2 % žen se cítí být krásná (v České republice pouze 1 %). Žijeme tedy ve světě ošklivých a podprůměrných žen či ve světě nereálného ideálu krásy? Na přehlídkových molech a na titulních stranách ženských časopisů vidíme

neréálný obraz krásy podpořený počítačovými retušemi. Právě kampaň za skutečnou krásu reaguje na tuto skutečnost tím, že prosazuje filozofii, že "právě chuť být sama sebou by se měla stát konkurenční výhodou žen - pokud budou spokojené samy se sebou, okolí to pozná a úspěch na sebe nenechá dlouho čekat." V reklamní kampani společnosti Dove vystupují "normální" modelky, které lze považovat za skutečně (reálně) krásné - odtud i název Kampaně za skutečnou krásu.

Touto reklamou chtěla společnost Dove vyvolat diskusi o opravdové kráse a její hodnotě. Celá kampaň začala být o to víc probírána a podporována tehdy, když na přehlídkových molech začaly umírat modelky, z důvodu poruch příjmů potravy.

Kampaň přímo zasáhla 750 miliónů lidí a kosmetika Dove si získala mnoho nových zákaznic.

2.2 Fotografové – retuš a úpravy

Fotografie je proces získávání a uchování obrazu za pomoci specifických reakcí na světlo, a stejně tak výsledkem tohoto procesu. Jedná se o získávání záznamu světla tak, jak jej odrážejí objekty, na světlo - citlivé médium pomocí časově omezené expozice. Proces je uskutečňován mechanickými, chemickými nebo digitálními přístroji - fotoaparáty.⁴⁰

Módní fotografie je fotografický žánr, který zobrazuje oděvy a jiné módní výroby a je nejčastěji určena pro reklamu nebo módní časopisy.

Glamour je fotografický žánr, který se snaží zachytit krásu, půvab a přitažlivost ženského těla. Glamour a módní fotografie k sobě nemají daleko, rozdíl je ale v tom, že u glamouru není primární důraz na oblečení, ale na modelku. Modelka se proto častěji dívá do objektivu, což by u módní fotografie, která má

⁴⁰ KMOŠEK J. *Historie fotografie - počátky a návraty*. Brno: Střední škola uměleckého designu a Vyšší odborná škola restaurátorská. 2011.[online]. [cit. 2015-01-23]..Dostupné z: <http://www.sebranice.cz/remesla/file.php?nid=4744&oid=2643913>

prodávat módu, mohlo odpoutávat pozornost zákazníka od inzerovaného oblečení.

2.2.1 Historie fotografie

Už staří Řekové zjistili, že pokud světlo prochází skrz malý otvor do temné místnosti, zobrazí se v ní obraz toho, co je venku. V 9. století př. n. l. tento vynález používali Arabové v astronomii při určování polohy Slunce nebo slunečných zatmění. Právě počátky fotografie sahají až do roku 1342, kdy bylo poprvé popsáno zařízení známé jako *camera obscura*, které bylo roku 1519 poprvé nakresleno a to Leonardem da Vincim. Byla to tmavá komora s jediným malým otvorem, jímž procházelo světlo, které na protější straně vytvořilo převrácený obraz toho, co bylo před otvorem. Až později byla do otvoru zasazena čočka, která zvětšila světelnost zařízení.⁴¹

V období 16. - 17. století chemici zjistili, že některé látky, pokud se ponechají v otevřeném prostoru, mění svou barvu. Tuto skutečnost má na svědomí světlo, ale tehdy se domnívali, že to způsobuje působení vzduchu a tepla. Až Johann Heinrich Schulz v roce 1725 zjistil, že soli stříbra jsou citlivé na světlo. Trvalo téměř dalších sto let, než kombinací těchto dvou samostatných objevů vznikl první obraz na papíře.⁴²

Až Joseph Nicéphore Niépce začal dělat pokusy se zinkovými deskami potřenými rozpuštěným asfaltem. Roku 1816 se mu podařilo obrazy zachytit, ustálit a vyleptat. Zhotovil tak nejstarší heliogravuru. Tento proces vyžadoval expozici na slunečním světle trvajícím 8 hodin. Prvními fotografickými objekty se tak mohly stát pouze budovy.⁴³

⁴¹ KMOŠEK J. *Historie fotografie - počátky a návraty*. Brno: Střední škola uměleckého designu a Vyšší odborná škola restaurátorská. 2011. [online]. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.sebranice.cz/remesla/file.php?nid=4744&oid=2643913>

⁴² HISTORIE FOTOGRAFIE. *Jak to vlastně začalo*. [online]. 2014. [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://www.fotografie-historie.cz/historie/>

⁴³ KMOŠEK J. *Historie fotografie - počátky a návraty*. Brno: Střední škola uměleckého designu a Vyšší odborná škola restaurátorská. 2011. [online]. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.sebranice.cz/remesla/file.php?nid=4744&oid=2643913>

Louis Jacques Daguerre přišel roku 1837 na to, jak získat ostřejší fotografii při expozici trvající jen několik minut. Takto vytvořený snímek se nazývá daguerrotypie, základ techniky fotografování. Problémy daguerrotypie spočívaly v tom, že každý obrázek byl originálem a nebylo možno z něho zhotovit kopie. Také povrch byl velmi citlivý na dotek a tak obrázky musely být uchovávány za sklem jako umělecké dílo.⁴⁴

Konečný krok ve vývoji fotografie byl uskutečněn v roce 1871, kdy Richard Leach Maddox vytvořil bromostříbrné desky s želatinovou emulzí. I když tyto desky byly v počátku méně citlivé než předešlé, byly suché. V roce 1880 George Eastman zavádí jejich výrobu. Tyto desky se ve fotografických ateliérech udržely až do 2. poloviny 20. století. Nevýhodou při fotografování mimo atelier byla nutnost při každém snímku vyměnit desku. Tento poslední nedostatek pomohl odstranit Američan Hannibal Goodwin, který roku 1887 vynalezl film, nový podkladový materiál pro fotografickou emulzi. Jeho vynález roku 1889 uplatnil Eastman při výrobě svitkových filmů do svých přístrojů zn. Kodak, které začal ihned vyrábět. A tak masovému rozvoji černobílé fotografie už nic nestálo v cestě.⁴⁵

Módní fotografie od svého vzniku prošla dlouhým a bouřlivým vývojem. Dnešní odívání a propagovaný produkt musí stát na osobitém estetickém stylu, který je podpořen vhodným příběhem, exotický pojetím a mnohdy i sexuálním podtextem. Není proto žádným překvapením, že práce nejvyhlášenějších světových autorů dnes visí v galeriích a jsou považovány za umění nebo jeho předstupeň.

2.2.2 Postprodukce – úpravy fotografií

V dnešní době nám média, zastoupena například módními časopisy, prezentují krásné ženy a tím i stanovují novodobý ideál krásy, který je z větší části prací zručného grafika než dokonalého výtvaru matky přírody.

⁴⁴ Tamtéž

⁴⁵ Tamtéž

Z tohoto pohledu můžeme postprodukcí chápat jako dodatečné úpravy pro vylepšení kvality či odstranění technických nedostatků fotoaparátu, v určitých případech ke změně kontextu fotografie nebo k doplnění o další prvky.⁴⁶

Se vznikem fotografie přišla i potřeba ji upravovat. Díky dokonalosti zobrazení, na rozdíl od malby, se fotografové snažili o vytvoření dokonalé fotografie, respektive po dokonalém zobrazení skutečnosti. Toto nové médium bylo přijímáno různými způsoby. Na jedné straně se žádalo co nejvěrnější zobrazení a na straně druhé bylo toto zobrazení na obtíž. K tomuto rozporuplnému postoji došlo díky zvyklosti na malbu, kde se hlavně v portrétním zobrazení kladl důraz na zkrášlení portrétovaného a případné nedostatky se dali lehce skrýt za dalších pár tahů štětcem. Proto byli portrétovaní lidé nepříjemně překvapeni, s jakou detailností a pravdivostí jsou vyobrazeni na svých podobiznách.⁴⁷

Fotografie postupem času neplnila jen funkci popisnou, ale vizuálně divákovi zprostředkovat pocity. To je vlastně podstatou snažení autorů a příčinou vzniku prvních snah o úpravy snímků.

Již od vzniku fotografie bylo nutné obraz následně upravit pro přiblížení se skutečnosti, které měl fotograf možnost spatřit. Jak plynul čas tak se používaly různé techniky. Jednou z prvních byla úprava jasu a kontrastu snímků.

V dnešní době hojně používanou technikou úpravy fotografií je **retuš**. Dříve se používala hlavně při portrétní fotografii k vytvoření efektu jemnější pleti a ke skrytí případných nedostatků portrétovaného, se snahou se konkurenčně vyrovnat malbě. Technika spočívá v dokreslování či překreslování určité části obrazu buď na výsledné fotografii, nebo na negativu.⁴⁸

⁴⁶ JURDIČ J. *Postprodukce v digitální fotografii*. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních studií. [online]. 2010. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z : <https://dspace.k.utb.cz/handle/10563/12916> s. 11-26

⁴⁷ Tamtéž

⁴⁸ JURDIČ J. *Postprodukce v digitální fotografii*. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních studií. [online]. 2010. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z : <https://dspace.k.utb.cz/handle/10563/12916> s.11-26

Specifickou formou retuše, která se provádí za pomoci speciální vzduchové pistole je **airbrush** neboli americká retuš. Používá se k retušování větších ploch. Tato technika se využívá jednak k odstraňování lidí z fotografií, ale také slouží k vytváření takzvaných „voskových figurín“, které vidíme na stránkách magazínů jako je Playboy či Maxim. Byla to jediná možnost retuše ve větším měřítku a pojem airbrushování, kterým se označují upravené snímky, se používá dodnes.⁴⁹

V historii se manipulovalo s fotografií na politický popud. V případě diktátorských a komunistických režimů se jednalo o „vymazávání“ nepohodlných osob, které byly nejdříve zapojeny do politického dění a hrály v něm významnou roli. Svými názory či skutky se však stali trnem v oku, a kromě toho, že byli tito lidé popraveni či posláni na nucené práce, byli vymazáni i z historie. Naštěstí jsou tyto praktiky v dnešní době raritou, i když provedení této manipulace by v dnešní době bylo mnohem jednodušší než dříve.

Je zřejmé, že byla existence fotografie spjata s úpravami čili postprodukcí. V digitální éře tomu není jinak, s tím rozdílem, že byly všechny postupy mnohonásobně ulehčeny. Způsob záznamu obrazu je základní rozdíl mezi klasickou a digitální fotografií. Princip je v podstatě stejný v obou případech, ale u klasické fotografie dochází k exponování filmu, kdy ve výsledku máme k dispozici hmatatelný negativ s fotografií, kterou si můžeme prohlížet. U digitální fotografie se informace zaznamenají na světlo - citlivý čip typu CMOS nebo CCD, díky přídavným obvodům se tyto informace převedou do digitální podoby jedniček a nul. Fotografie se stává hmatatelnou až po vytisknutí.⁵⁰

Právě s příchodem digitální fotografie se stala postprodukce samozřejmostí. Jedním z prvních bitmapových editorů byl Adobe Photoshop, jehož verze 1.0 byla vydána už v roce 1990, původně sloužil k úpravě snímků, které byly

⁴⁹ JURDIČ J. *Postprodukce v digitální fotografii*. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních studií. [online]. 2010. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <<https://dspace.k.utb.cz/handle/10563/12916>> s.11-26

⁵⁰ Tamtéž

digitalizovány pomocí skeneru. Už tato první verze obsahovala některé nástroje a filtry, které máme k dispozici i v dnešních verzích.⁵¹

Milníkem v úpravách módní fotografie byla verze 6.0 z roku 2000, která zavedla filtr zkapalnění. Tento filtr je snadnou cestou k téměř nezjistitelnému zdokonalování postav modelek. Každá nová verze obsahovala nové nástroje a filtry, s cílem zjednodušit fotografovu práci a nabídnout takové řešení, které by fotografovi pomohlo dosáhnout žádoucího výsledku. Období digitalizace fotografií umožnilo zjednodušit její postprodukci takovým způsobem, že i absolutní laik na poli digitálních úprav by měl být schopen snímek upravit. Jakým způsobem, je už otázkou vkusu daného jedince. Hlavní rozdíl je tedy v tom, že odpadá potřeba znalosti technologických postupů, zručnosti a zkušeností. Úpravy se zjednodušily na pár kliků myši a počítač s grafickým editorem vykonal zbytek. Je zarážející, že většina fotografů bere postprodukci jako samozřejmost a dokonce jí někdy upřednostňuje.⁵²

Retuš v době digitální fotografie

Jednoduchost, rychlost a uvěřitelnost provedení dělá z této techniky mocnou zbraň. Jaký je tedy princip této úpravy fotografií? Nejprve se vybere zdrojová část snímku, která je pak aplikována na retušované místo a program dopočítá pomocí okolních bodů, jak by měl výsledek vypadat. Budeme-li brát retuš jakožto proces, kdy se snažíme schovat nedostatky, můžeme do výběru nástrojů kromě retušovacího štětce a klonovacího razítka přidat i filtr zkapalnění, který je užíván ke změně proporcí objektu a pracuje na principu deformace. Sled pixelů v upravované oblasti je natahován, rozpínán, natáčen či smršťován.⁵³

⁵¹ Tamtéž

⁵² Tamtéž

⁵³ JURDIČ J. *Postprodukce v digitální fotografii*. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních studií. [online]. 2010. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <<https://dspace.k.utb.cz/handle/10563/12916>> s. 11-26

Postprodukce ve světě módy a reklamy

V dnešní době se reklama ani móda neobejde bez postprodukčních zásahů. V módní fotografii je úprava vzhledu modelek do ideálů krásy každodenní praxí. Každý člověk má nějaké vady, módní branže považuje za nutnost tyto nedokonalosti skrývat. V minulosti byla realizace těchto úprav mnohem složitější a některé postupy nebyly možné vůbec, tedy aby se zachovala jejich uvěřitelnost. Každá doba má svůj ideál krásy a hlavně média předkládají tyto ikony krásy mase lidí a vytvářejí tak idealizovaný obraz, který je považován za reálný. To, že je tento obraz zkreslený, si uvědomuje jen určité procento lidí zasvěcených do možností moderních technologií. Vzhledem k formě prezentace těchto obrazů většina lidí snadno zamění skutečnost s fikcí.⁵⁴

V dnešní době se téměř nesetkáme s neupravenou fotografií prodávající produkt nebo nějakou módní značku. Pokud přece jen ano, pak můžeme pravděpodobně zjistit, že by nás daný produkt přesvědčil o tom, že bez něho nemůžeme žít. Lze považovat za paradox, že jsme zvyklí být obklopeni dokonalostí a když jsme konfrontováni se skutečností, tak se nám jeví jako méně uvěřitelná. Tento fakt vychází z přístupu, vidět znamená věřit. Člověk je tvor, který miluje krásné věci a krása prodává. Tuto skutečnost si uvědomují pracovníci marketingových oddělení a podle toho i jednájí.⁵⁵

Pokud srovnáme využití postprodukce u módní a reklamní fotografie, zjistíme, že se používá hojně v obou případech, ale u reklamní fotografie nepatrně více. Dnešní možnosti postprodukce je velmi atraktivní pro zadavatele reklamy. Pokud je dostatek financí, je možné udělat reklamní kampaň přesně podle jejich představ.

Rozmach amatérského fotožurnalismu šel ruku v ruce s novou technologií. Mobilní telefony s fotoaparátem patří k našemu každodennímu životu, kompakty i digitální zrcadlovky koupíme za malé částky ve srovnání s dobou, kdy byla digitalizace na počátku. To vede k masovému rozmachu fotografie jako takové a s nadsázkou se dá říct, že fotografem může být dnes každý.

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Tamtéž

2.3 Lékaři - metody určování optimální tělesné hmotnosti

Lékaři či výživový poradci patří mezi odbornou veřejnost, která je schopná určit hranici mezi zdravou či nezdravou štíhlostí, optimální váhou či nadváhou. Na hmotnost člověka má vliv řada faktorů – genetické dispozice, věk, pohlaví, somatotyp, výživa a pohybová aktivita v dětství. Proto je určení ideální hmotnosti složité. Tělesná hmotnost je úzce provázána s tělesnou výškou. Jak tedy lékaři určují optimální tělesnou hmotnost? K posuzování hmotnosti se velmi často využívají indexy vypočítané z výšky a váhy. Používají se ale také indexy, které vycházejí z poměru tělesných obvodů.

2.3.1 Brocův index

Před objevením indexu BMI byl používán **Brocův index**, jehož výpočet je jednodušší, ale také méně přesný. Index se vypočítá vydělením hmotnosti daného člověka jeho výškou sníženou o 100 a vynásobením hodnotou 100, výsledek je v procentech.

2.3.2 WHR Index

Jeho zkratka vychází z anglického waist to hip ratio, což naznačuje, že se jedná o poměr pasu a boků. Tento index vyjadřuje rozložení tuku v těle. Za rizikové hodnoty jsou považovány výsledky nad 0,85 pro ženy a hodnoty nad 1,0 pro muže.⁵⁶

Jednoduchým způsobem posouzení míry ukládání tuku i jeho rozložení je měření obvodu pasu. Hodnoty odpovídající normě jsou u žen do 80 cm, u mužů do 94 cm. Při obvodu nad 80 cm u žen a nad 94 cm u mužů jde o nadváhu, tedy o mírně zvýšené zdravotní riziko. Za obezitu, tedy za vysoké zdravotní riziko je považován obvod pasu vyšší než 88 cm u žen a 102 cm u mužů. Jak

⁵⁶ EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Metody určování optimální tělesné hmotnosti*. . [online]. [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <<http://www.epidemieobezity.upol.cz/index.php/verejnost/18-metody-urcovani-optimalni-telesne-hmotnosti>>

určení indexu WHR, tak měření obvodu pasu umožňují odhadnout míru ukládání viscerálního tuku.⁵⁷

2.3.3 Index tělesné hmotnosti

Index tělesné hmotnosti, který řada z nás zná pod zkratkou BMI (body mass index), je číslo používané jako indikátor podváhy, normální tělesné hmotnosti, nadváhy nebo obezity. Tento index slouží k porovnání tělesné hmotnosti lidí s různou výškou. Méně často se BMI označuje jako Queteletův index (podle jeho tvůrce belgického matematika a statistika Adolphe Queteleta).⁵⁸

Body mass index je hodnota vypočtená podle vzorce: váha v kg dělená výškou v metrech na druhou.

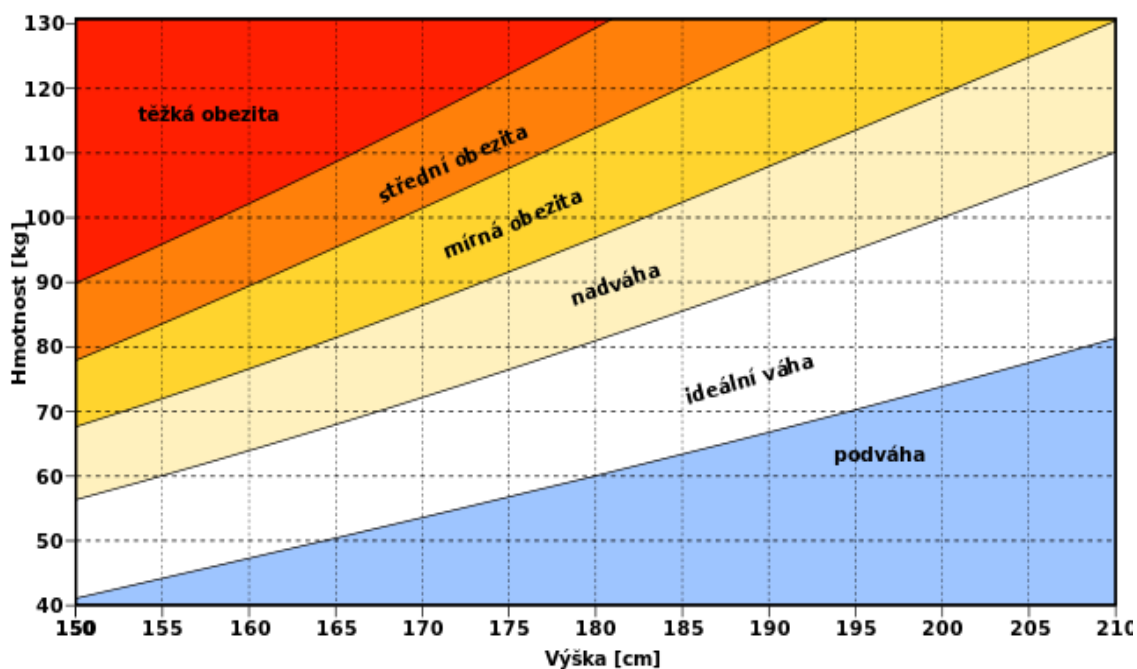
Tabulka 1: Mezinárodní klasifikace stavu výživy podle BMI

Klasifikace	BMI (kg/m²)
<i>Podváha</i>	<18,50
Těžká podváha	<16,00
Středně těžká podváha	16,00-16,99
Mírná podváha	17,00-18,49
<i>Fyziologické rozmezí</i>	18,50-24,99
<i>Nadváha</i>	25,00-29,99
<i>Obezita</i>	>30,00
1. stupně	30,00-34,99
2. stupně	35,00-39,99
3. stupně	>40,00

⁵⁷ Tamtéž

⁵⁸ NALEZENCOVÁ R. *BMI: historie a současnost*. Olomouc: Univerzita Palackého. Bakalářská práce. [online]. 2012.[cit.2015-02-02]. Dostupné z : http://theses.cz/id/q3kxu9/Nalezencova_Renata_BMI-Historie_az_soucasnost.pdf

Obrázek 1: Hodnoty BMI⁵⁹

BMI musíme chápat jako pouhý statistický nástroj, u konkrétních osob se může klinický stav lišit od významu naměřené hodnoty BMI. Tedy např. profesionální sportovec může mít hodnotu BMI nad 30 a přesto nebýt obézní, protože vysoká hodnota indexu je u něj dána velkým množstvím svalové hmoty. Naopak starší lidé s malým množstvím svalstva mohou být ze zdravotního hlediska obézní, přestože jejich BMI je řadí do kategorie ideální váhy.⁶⁰

Hranice hodnot BMI jsou odlišné pro různé rasy, např. Asiaté používají o něco nižší hranice, za obézní se tam považují již lidé s BMI nad 27,5, jako ideální se stanoví BMI v rozmezí 18,5 –23.⁶¹

Pro obyvatele USA je z hlediska nejmenší mortality optimální BMI v rozmezí 18 až 27, pro evropskou populaci je optimální BMI zhruba 25. Řada studií

⁵⁹ WIKIPEDIE – otevřená encyklopedie. *Index tělesné hmotnosti*.

⁶⁰ NALEZENCOVÁ R. *BMI: historie a současnost*. Olomouc: Univerzita Palackého. Bakalářská práce. [online]. 2012.[cit.2015-02-02]. Dostupné z : http://theses.cz/id/q3kxu9/Nalezencova_Renata_BMI-Historie_az_soucasnost.pdf

⁶¹ Tamtéž

dokázala, že pokud nemá nastávající matka optimální BMI, tak se zvyšuje riziko obezity u jejich potomků.⁶²

BMI z hlediska srdečních, cévních a jiných onemocnění

Index tělesné hmotnosti je vhodný ukazatel rizika srdečních a cévních onemocnění, především u zdravých osob. Kvůli lepší informovanosti o rozložení tělesného tuku je vhodné doplnit BMI měřením obvodu pasu. (Například u osob s BMI mezi 25 a 30 může hrát poměrně velkou roli právě obvod pasu: méně riziková jsou muži s pasem do 102 cm a ženy s pasem do 88 cm.)⁶³

U lidí trpících osteoporózou (řídnutí kostí) je vztah k BMI složitější. Osteoporózou a jejími následky (zlomeninami) trpí méně osoby, zejména ženy, s mírnou nadváhou. Vyšší BMI také oddaluje nástup hormonální nerovnováhy (menopauzy). Zcela jasná není ani souvislost mezi BMI a onemocněními dýchacích cest.⁶⁴

BMI je také méně spolehlivý ukazatel nadváhy u velmi mladých nebo naopak velmi starých lidí.

Jako mnoho jiných parametrů nelze tedy ani BMI považovat za dokonalý, nicméně z hlediska kategorizace váhových skupin patří BMI mezi nejlepší parametry. Proto je dodnes využíván ve všech studiích zaměřených na rizika určitých chorob i v ordinacích lékařů.⁶⁵

⁶² NALEZENCOVÁ R. *BMI: historie a současnost*. Olomouc: Univerzita Palackého. Bakalářská práce. [online]. 2012.[cit.2015-02-02]. Dostupné z : http://theses.cz/id/q3kxu9/Nalezencova_Renata_BMI-Historie_az_soucasnost.pdf

⁶³ ABECEDA ZDRAVÍ S.R.O. *Body mass index*. [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <<http://www.abecedazdravi.cz/bmi>>

⁶⁴ Tamtéž

⁶⁵ Tamtéž

3 PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

Poruchy příjmu potravy můžeme chápat jako záležitost moderní doby. Poruchy příjmu potravy jsou velmi vážná psychická onemocnění, která začínají zcela nevinně, ale nezřídka končí nenávratnými zdravotními potížemi či dokonce smrtí.

Poruchy příjmu potravy jsou způsobeny nejen biologickými a psychickými faktory, ale také sociokulturními podmínkami (hodnotový systém dané kultury a společenské stereotypy) a problematickými rodinnými interakcemi.⁶⁶

Mezi psychické faktory, které lze pokládat za rizikové pro vznik poruchy příjmu potravy, patří zejména osobnostní rysy. Řada studií prokázala, že pacientky s mentální anorexií a bulimií disponují odlišnými osobnostními charakteristikami. Anorektičky lze hodnotit jako úzkostné, perfekcionistické a zaměřené na výkon. Oproti tomu bulimičky se vyznačují impulzivností s projevy emocionální lability, s tendencí k depresi a sebepoškození.⁶⁷

Sebepojetí každého člověka je ve velké míře ovlivňováno také vrstevnickým prostředím, které nám poskytuje informace o tom, jak nás druzí vnímají. Je přirozené srovnávat se s ostatními a posuzovat, do jaké míry splňujeme standard atraktivity, jenž je mezi vrstevníky obecně přijímán. Avšak nesoulad mezi standardem atraktivity a vzhledem dospívající dívky je jedním ze základních příčin vzniku poruch příjmu potravy.

Mezi poruchy příjmu potravy patří mentální anorexie, bulimie, tzv. záchvatovité přejídání neboli vlčí žravost. Dnes lze také identifikovat novější formy těchto onemocnění, které s sebou nese doba. Jedná se o bigorexii, ortorexii, drunkorexii apod. Tato onemocnění postihují v 95% dospívající dívky a mladé ženy.⁶⁸

⁶⁶ SLADKÁ-ŠEVČÍKOVÁ J. Z *deníku bulimičky*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-795-7. s.10.

⁶⁷ Tamtéž

⁶⁸ KULHÁNEK J. *Poruchy příjmu potravy – léčba*. [online]. 2014. [cit. 2015-01-22]. Dostupné z : <<http://www.idealni.cz/clanek/poruchy-prijmu-potravy-lecba/>>

První případy mentální anorexie a bulimie byly zdokumentovány již v roce 1870 lékařskou vědou v Anglii a Francii. Mezi příznaky patřilo odmítání potravy, radikální pokles hmotnosti, pokles tepové frekvence a zácpa.

Dnešní diktát moderní doby vede mnoho mladých dívek a žen k touze po dokonalosti, kráse a štíhlosti natolik, že končí na psychiatrických odděleních nemocnic.

Tyto duševní poruchy jsou velmi často doprovázeny depresí, úzkostí, sebepoškozováním a sociální izolací. Snižují kvalitu života nemocných, jejich rodin i okolí, a vedou k velkým výdajům na zdravotní péči. U žen ve věku 15-25 let, patří poruchy příjmu potravy mezi 4 nejčastější příčiny nemocnosti, trvalého postižení či dokonce smrti. Malé množství informací, stud a strach ze stigmatizace brání ve vyhledání pomoci a značně snižuje šance na uzdravení, zvyšuje riziko chronického průběhu s opakovanou potřebou akutních ošetření. Vzdělání, prevence, včasná detekce a včasná intervence jsou pro minimalizaci škod působených poruchami příjmu potravy zásadní.⁶⁹

3.1 Mentální anorexie

Mentální anorexii můžeme zjednodušeně chápat jako záměrné hladovění s cílem stát se „dokonalou“ v očích ostatních. Tuto dokonalost vidí v dosažení až nezdravě štíhlé postavy. Jedná se o onemocnění, kdy nemocný nezvládá kontrolu nad realitou, není kritický ke stavu, ve kterém se nachází. Nemocní jsou přehnaně kritičtí ke svému tělu. I když mají váhu normální, vidí se v zrcadle jako tlusté. Omezují příjem potravy a mění celý způsob stravování. Mentální anorexie postihuje nejčastěji dívky mezi 11 – 18 rokem života.

⁶⁹ PRAŽSKÉ CENTRUM PRIMÁRNÍ PREVENCE. *Poruchy příjmu potravy*. [online]. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z : <<http://www.prevence-praha.cz/poruchy-prijmu-potravy>>

Diagnostická kritéria⁷⁰

- Úbytek váhy nebo u dětí nepřibírání na váze vedoucí k tělesné hmotnosti nižší nejméně o 15 % oproti očekávané hmotnosti pro daný věk a výšku, BMI 17,5 a méně.
- Intenzivní obava z přibírání na váze a ze ztloustnutí, a to i v případě, že jsou nemocní velmi hubení.
- Narušené vnímání vlastního těla - tělesné hmotnosti a tvaru postavy (nemocní se vidí o mnoho tlustější, jsou přesvědčeni o tom, že by ještě měli hodně zhubnout).
- Rozsáhlá hormonální porucha, která se u žen projevuje vymizením menstruačního cyklu - pro diagnostiku se hodnotí absence minimálně tří za sebou následujících cyklů.

Lidé trpící mentální anorexií se přes ztrátu tělesné hmotnosti cítí velmi dobře. Zhubnutí prvních kilogramů navozuje pocit úspěchu, který je podpořen chválou a obdivem okolí. Velké procento lidí s mentální anorexií denně sportuje, díky čemuž mají endorfiny vyvolanou dobrou náladu. V raném stádiu nemoci tito lidé přijímat potravu nechťejí, později už toho ani nejsou schopní. Pokles tělesné hmotnosti u takto nemocných lidí vede k vymizení tukové tkáně, úbytku svalové tkáně a poruchu tvorby hormonů, s tím související porucha termoregulace.

Toto dlouhodobé hladovění způsobuje pokles bazálního metabolismu, což znamená navyknutí těla na nízký příjem energie. Proto je pro další hubnutí potřeba jídlo více omezovat či zvýšit výdej energie. Osoby s mentální anorexií trpí také poruchou sexuálního života, zhoršením imunitního systému, v krajních případech narušení hojení kožních defektů a operačních ran. Kůže nemocných se postupně ztenčuje, dochází k vypadávání vlasů a lámání nehtů.⁷¹

Lidé s mentální anorexií mohou trpět změnou kardiovaskulárního systému, z něhož nejčastější jsou zrychlená srdeční činnost, nízký tlak, snížení srdečního

⁷⁰ KULHÁNEK J. *Mentální anorexie*. . [online]. 2014. [cit. 2015-01-22]. Dostupné z : <<http://www.idealni.cz/mentalni-anorexie/>>

⁷¹ VAVRUŠKOVÁ M. *Poruchy příjmu potravy a jejich vliv na mateřství*. Bakalářská práce. Karlova Univerzita. Husitská teologická fakulta. [online]. 2014. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z : <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/138771/>> s14-28

výkonu, snížení tepového objemu, poruchy srdečních chlopní apod. Změny EKG jsou typické pro 80 % pacientek s anorexií.

Závažným důsledkem onemocnění je rozvoj osteoporózy. Dochází k úbytku kostní hmoty, což přináší riziko častých zlomenin a vzhledem k sníženému imunitnímu systému, i velmi dlouhodobou a komplikovanou léčbu. Z psychických poruch jsou nejčastější deprese. Ztrácí se schopnost radovat se, zhoršuje se koncentrace, spánek, narůstá pesimismus, únava a myšlenky na sebevraždu. Díky pocitům nejistoty se nemocní neustále ujišťují, že dělají všechno správně.

3.2 Mentální bulimie

Dlouho dobu byla mentální bulimie spojovaná s mentální anorexií do jednoho onemocnění, kdy mentální bulimie byla považována za projev mentální anorexie. To se změnilo v roce 1987, kdy Světová zdravotnická organizace kvalifikovala mentální bulimii jako samostatnou PPP a prohlásila toto onemocnění za jeden z nejdůležitějších problémů světové populace.

Mentální bulimie se vyznačuje opakujícími se záchvaty přejídání spojenými s přehnanou kontrolou tělesné hmotnosti. Mentální bulimií trpí nejčastěji ženy ve věku 18 – 24 let. Její výskyt je častější než čistá mentální anorexie, ale v mnoha případech jsou obě choroby vzájemně propojeny. Potrava, která je během nekontrolovatelného záchvatu zkonsumována, bývá vysoce energeticky bohatá. Po období přejídání se u nemocných objevují pocity depresí a viny. Proto se v dalším období nemocní snaží nadměrného množství snědené potravy zbavit.⁷²

⁷² VAVRUŠKOVÁ M. *Poruchy příjmu potravy a jejich vliv na mateřství*. Bakalářská práce. Karlova Univerzita. Husitská teologická fakulta.[online]. 2014.[cit.2015-02-02]. Dostupné z : <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/138771/>> s14-28

Diagnostická kritéria mentální bulimie⁷³

- Opakující se epizody záchvatovitého přejídání, které charakterizuje konzumace mnohem většího množství jídla během určitého časového úseku (např. během dvou hodin), než by většina lidí dokázala sníst ve stejné době a pocit ztráty kontroly nad jídlem.
- Opakované nepřiměřené kompenzační chování, jehož cílem je zabránit zvýšení tělesné hmotnosti, např. vyvolané zvracení, zneužívání projímadel, diuretik nebo jiných léků, případně hladovky.
- Minimálně dvě epizody záchvatovitého přejídání týdně po dobu alespoň tří měsíců.
- Sebehodnocení nepřiměřeně závislé na tvaru postavy a tělesné hmotnosti.
- Porucha se nevyskytuje jen výhradně během epizod mentální anorexie, se kterou se může střídát.

Množství jídla, které nemocní zkonsumují během záchvatu přejídání, se značně liší. Obvykle se pohybuje v rozmezí 6 000 - 12 000 kJ, ale některé bulimičky dokážou sníst potraviny v hodnotě až 20 000 kJ. Nemocní hltají potraviny bez výběru, ale zpočátku se zaměřují na kaloricky vydatné potraviny, které si během omezování stravy zásadně zakazují. Jedná se o potraviny typu sladkosti, zákusky, chipsy, majonézové saláty, kalorické nápoje.⁷⁴

I když jsou si mentální anorexie a bulimie podobné, přesto najdeme i některé odlišnosti. Nemocní mentální bulimií mají obvykle normální nebo lehce sníženou hmotnost, ale mohou mít i nadváhu. Na rozdíl od osob s mentální anorexií bývají sexuálně aktivní. Jedním s následků častého zvracení je poškození chrupu a rozvoji parodontózy a změny na EKG. Při úporném zvracení může dojít k tak závažné poruše elektrolytů, která vede

⁷³ VAVRUŠKOVÁ M. *Poruchy příjmu potravy a jejich vliv na mateřství*. Bakalářská práce. Karlova Univerzita. Husitská teologická fakulta.[online]. 2014.[cit.2015-02-02]. Dostupné z : <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/138771/>> s14-28

⁷⁴ Tamtéž

k respiračnímu selhání a smrti. Časté jsou záněty jícnu, žaludeční a dvanáctníkové vředy, někdy až odumírání žaludeční sliznice.⁷⁵

3.3 Psychogenní přejídání

Toto onemocnění postihuje obě pohlaví a může propuknout od dospívání v podstatě v jakémkoliv věku. Nejčastější příčinou bývá nevyvážené stravování, které může být způsobeno také různými redukčními dietami. Důsledkem bývá přibírání na váze, deprese, nespokojenost se sebou.⁷⁶

Diagnostická kritéria psychogenního přejídání⁷⁷

- Nevyvážené stravování – značné omezování se v jídle (i hladovění) či jednostranný jídelníček se střídá s nezvladatelnou, nutkavou touhou přejíst se. Tyto stavy se pravidelně opakují.
- Po přejídání přichází fyzicky nepříjemné pocity z přesycení, obvykle ale nedochází ke zvracení
- S tím, jak roste hmotnost jedince, roste i nespokojenost se sebou a snaha se omezovat v jídle.
- Porucha většinou propukne jako reakce na stres, citové strádání nebo depresivní nálady.

⁷⁵ VAVRUŠKOVÁ M. *Poruchy příjmu potravy a jejich vliv na mateřství*. Bakalářská práce. Karlova Univerzita. Husitská teologická fakulta.[online]. 2014.[cit.2015-02-02]. Dostupné z : <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/138771/>> s14-28

⁷⁶ KULHÁNEK J. *Psychogenní přejídání*[online]. [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <<http://www.idealni.cz/psychogenni-prejidani/>>

⁷⁷ Tamtéž

Reprodukce a těhotenství žen s PPP

Porucha stravování je nejčastější příčinou narušení reprodukční schopnosti. Více než 90 % nemocných PPP jsou adolescentní dívky nebo mladé ženy před začátkem nebo v průběhu svého reprodukčního období.⁷⁸

Ženám trpícím závažnou formou anorexie se většinou nepodaří otěhotnět díky absenci menstruačního cyklu či jeho navozování hormonální antikoncepcí. Těhotenství bývá také spouštěčem anorexie. Psychologické příčiny neplodnosti bývají spojeny i se sexuálními problémy. Tyto ženy většinou popisují svůj stav jako obavu z odpovědnosti o dítě, z dospělosti a z rodičovské zodpovědnosti.⁷⁹

Těhotná žena prochází značnými změnami, které se obtížně kontrolují, proto anorexii chápe jako jediný způsob kontroly nad svým tělem. Zatajení vyvolaného zvracení u budoucích matek může způsobit nedostatečnou výživu jak vlastní, tak plodu. Budoucí matky trpící PPP nepocítují častý hlad jako zdravé matky a kojení neberou jako pozitivní zkušenost. Je nutné, aby ženy trpící anorexií nebo bulimií byly obeznámeny se všemi komplikacemi, které mohou nastat během těhotenství.

Vhodné je plánovat těhotenství, až po uzdravení. I pacientky, které dříve trpěly anorexií či bulimií v minulosti, by měly projít profesionální prohlídkou a být dostatečně informovány o možných rizicích.⁸⁰

Přesto, že je dnes léčba neplodnosti na velmi dobré úrovni, ženám, které skutečnost, že PPP trpí, zatajují, stejně nepomůže k vysněnému dítěti a může vést jediné k ještě větším komplikacím v těhotenství, při porodu i poporodnímu ohrožení vývoje dítěte a dovést poruchu do chronického stavu.⁸¹

⁷⁸ PAPEŽOVÁ H. *Spektrum poruch příjmu potravy: interdisciplinární přístup*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2425-6. s. 211

⁷⁹ PAPEŽOVÁ H. *Ženy s poruchou příjmu potravy a těhotenství*. In: *Moderní babičtví: odborný časopis pro porodnictví a gynekologii*. Praha: Lavret, č. 5. 2004. ISSN 1214-5572. s. 28-30.

⁸⁰ Tamtéž

⁸¹ Tamtéž

3.4 Příčiny vzniku poruch příjmů potravy

Mezi nejčastější vlivy, které mohou zapříčinit propuknutí poruchy PPP, patří:

- **Genetické vlivy** - např. sestry anorektických pacientek jsou postiženy pětikrát častěji než průměr populace. V tomto případě ale nelze vyloučit ani vliv stejných sociálních faktorů.
- **Biologické vlivy** – změny funkce hypotalamu, který je důležitý pro regulaci příjmu potravy. Centrální nedostatek serotoninu je považován za možný předpoklad vzniku bulimie.
- **Vlivy vývojově podmíněné specifické zátěže** – souvisí se složitým obdobím dospívání a jeho zvládnání
- **Odmítání ženské role**
- **Disfunkční rodinné vztahy** – neschopnost řešit konflikty, věcně komunikovat, přijímat rozhodnutí, přílišné zaměření rodiny na výkon a vysoká očekávání od dětí.
- **Sociokulturní faktory** - vliv vzorů prezentovaných v médiích, které ukazují štíhlost jako ideál krásy a předpoklad úspěchu.⁸²

⁸² VÁGNEROVÁ, M. . *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3. s. 469-470.

EMPIRICKÁ ČÁST

4 METODY VÝZKUMU A STANOVENÍ HYPOTÉZ

V bakalářské práci je proveden kvantitativní výzkum na vybraném vzorku dotazovaných respondentů z oblasti lékařů, výživových poradců, modelingového odvětví a běžné populace. Jejich odpovědi jsou podkladem pro získání požadovaných primárních údajů. Pro výzkum byla použita metoda sběru dat prostřednictvím dotazníkového šetření.

Data byla získána na základě osobního kontaktu s dotazovanými osobami. Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjištění, zda je možné vymezit jednotný ideál krásy u ženské postavy pro všechny dotazované skupiny respondentů a zda je štíhlost opravdu tak důležitým faktorem ve společnosti.

Na základě analýzy literatury, úvah o zkoumané problematice a cíli výzkumu bylo stanoveno několik hypotéz, které budou tímto výzkumem potvrzeny či vyvráceny.

Bakalářská práce vychází z následujících základních hypotéz:

Hypotéza č. 1 Média určují ideál ženské krásy a ovlivňují tak sebevědomí žen.

Hypotéza č. 2 Lidé si neuvědomují grafické úpravy fotografií modelek v módních časopisech a vytrácí se tak reálný pohled na ideální postavu.

Hypotéza č. 3 Většina lidí vnímá nadváhu jako větší problém než extrémní štíhlost.

Hypotéza č. 4 Do módních časopisů nepatří jen fotografie extrémně štíhlých modelek, ale i fotografie žen s oblejší a přirozenou sportovní postavou.

Hypotéza č. 5 Ženy jsou schopné vážně ohrozit své zdraví, jen aby dosáhly vysněné postavy, která bývá prezentována v módních časopisech.

Hypotéza č. 6 Respondenti všech dotazovaných skupin se shodují, že není správné, když má žena stejnou tělesnou hmotnost na začátku těhotenství a těsně po porodu.

Hypotéza č. 7 Většina lékařů a výživových poradců preferuje typ postavy ve tvaru hrušky.

5 STRUKTUROVANÝ ROZHOVOR

Rozhovor s prezidentem Aliance výživových poradců ČR Ing. Ivanem Machem, CSc.

Obrázek 2 : Ing. Ivan Mach, CSc.⁸³

1. Určují podle Vašeho názoru ideál krásy média a ovlivňují sebevědomí žen?

Z velké části ano. Přitom se jedná o vytváření falešných ideálů a různé formy grafického vylepšování jak postavy, tak obličeje. Proto jsem

byl i já mnohokrát v životě překvapen, když jsem se se živoucím ideálem krásy osobně setkal.

2. Působí podle Vás grafické úpravy modelek v médiích na vnímání veřejnosti negativně nebo pozitivně?

Zřejmě pozitivně, pokud měříme úspěch časopisu počtem prodaných výtisků v závislosti na „tváři“ modelky z titulní strany. S podobnými nerealizovatelnými „klišé“ pracuje i televizní reklama, která může být úspěšná i podle toho, kdo v ní účinkuje, tedy často nezávisle na kvalitě a přidané hodnotě nabízeného výrobku, kterého si mnohdy diváci ani nevšimnou (nepamatují si výrobek, ale tvář). Já hodnotím takový způsob prezentace před veřejností negativně, protože dopady této prezentace na pozorovatele mohou být velmi nepříjemné a působit obrovské zklamání, tedy stres.

3. Potýká se více žen s obezitou nebo anorexií a bulimií?

Více je žen, které zápasí s obezitou než s anorexií. Obezita je zakotvena spíše energeticky a fyziologicky, zatímco anorexie psychicky. U obou poruch však hrají významnou roli hormony.

⁸³ SVĚT ZDRAVÍ. [online]. 2015. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.svet-zdravi.cz/nasi-experti>

4. Jak lze podle Vás dosáhnout ideální zdravé postavy?

Každá žena má svůj ideál, a to jak postavy, tak zdraví. Oba dva ideály však mohou být hodně daleko od reálných možností ženy jich dosáhnout, protože každá žena má jiné přednosti i hendikepy, které ji od ideálu oddělují. Půjde tedy o to, aby si žena nastavila reálný ideál postavy a zdraví, který je dosažitelný. Ženy si totiž velice rády nastavují ideály tak, aby jich nemohly dosáhnout, protože pak si nepřipisují žádnou vinu a odpovědnost za to, že jich nedosáhly – vymlouvají se. Jde spíše o to, že se celoživotně klaní idolům, než aby se alespoň trochu snažily přiblížit svému ideálu. Pouze odborník může ženě pomoci vyhodnotit a odhadnout její možnosti, jak dosáhnout zdraví a postavy, které jsou pro ženy fyziologicky a geneticky reálné, a pak jí ze zkušenosti poradit jak těchto vytýčených, ale reálných parametrů dosáhnout. O něco takového se snaží např. výživové individualizované poradenství.

5. Existuje podle Vás ideál krásy?

Existuje, ale každý ho má jiný. Univerzální atribut krásy je symetrie (obličeje, těla), ale např. o tom, jak má být postava vyvážená (zda má být silnější dolní část postavy nebo horní atd.) se už diskutuje. Jistě by se dal dotazníkovým průzkumem získat jakýsi statistický ideál ženských tvarů a obličeje, kterému by dala přednost většina mužů, ale ten by se konkrétnímu muži vůbec nemusel líbit. A podobně to platí i u žen ve vztahu k mužské kráse.

6. Mohou lidé snížit svou váhu bez ohledu na jejich věk?

Protože základní energetická potřeba člověka, tj. bazální metabolismus, s věkem klesá, je s věkem stále obtížnější stimulovat a ovlivňovat metabolismus směrem k hubnutí, tj. zejména k redukci tuku. Podobné to bývá i s vůlí. Proto bychom se měli celoživotně snažit zdravou váhu, odpovídající našemu věku, udržet, než (opakovaně) hubnout. I ve vyšším věku lze za přispění vůle mít při formování postavy stejné, ne-li lepší výsledky, než v nižším věku. Tomu by měly napomáhat vědecko-odborné směry tzv. antiagingu, kam patří tzv. nutriční antiaging (jak se stravovat ve vyšším věku, aby stárnutí probíhalo co nejpomaleji).

Obrázek 3 : Gabriela Kratochvílová (Miss ČR 2013)⁸⁴

**Rozhovor s Gabrielou Kratochvílovou
(Česká Miss pro rok 2013)**

**1. Určují podle Vašeho názoru ideál krásy
médií a ovlivňují sebevědomí žen?**

Jednoznačně a v mnoha případech bohužel ano.

**2. Působí podle Vás grafické úpravy modelek v médiích na vnímání
veřejnosti negativně nebo pozitivně?**

Jednoznačně negativně. Modelky pro většinu lidí zobrazují ideál krásy, pokud jsou ale upravovány, pak je tento ideál krásy nereálný a tedy nedosažitelný.

3. Potýká se více žen s obezitou nebo anorexií a bulimií?

Řekla bych, že se potýkají především s podvýživou, tedy nedostatkem živin, což se neprojevuje pouze na váze. K tomu dochází všemi zmíněnými PPP, jedny chtějí hubnout hlady a pak se přejídají, druhé odmítají sníst cokoliv. Řekla bych, že jsou čísla podobná, rozdíl je ve věku, který je v dané problematice nejčastější.

4. Jak lze podle Vás dosáhnout ideální zdravé postavy?

Zdravý životní styl, žádný extrém, ale myslet na své zdraví. Mít pohyb, čerství vzduch, jíst často, ale nepřejídat se, dopřávat si občas dobroty, snažit se omezit stres, dopřát tělu odpočinek, snažit se dobře spát, prostě vše v harmonii. Jídlo má být radost, ne stres, stejně tak pohyb.

⁸⁴ ZAR. *Rok v Miss mě změnil, přiznala Gabriela Kratochvílová*. IDnes. [online]. 2014. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://revue.idnes.cz/ceska-miss-2013-gabriela-kratochvilova-dv3-/missamodelky.aspx?c=A140325_160308_missamodelky_zar

5. Existuje podle Vás ideál krásy?

Řekla bych, že to záleží na úhlu pohledu. Čistě povrchně – neexistuje, každému se líbí něco jiného, pokud se ale na ideál krásy díváme jako na osobnost, pak bych řekla, že ano.

6. Mohou lidé snížit svou váhu bez ohledu na jejich věk?

V každém věku funguje naše tělo a především náš metabolismus jinak, stejně tak nám věk nedovoluje v každém věku stejný pohyb, i přesto si myslím, že v každém věku lze snížit váhu.

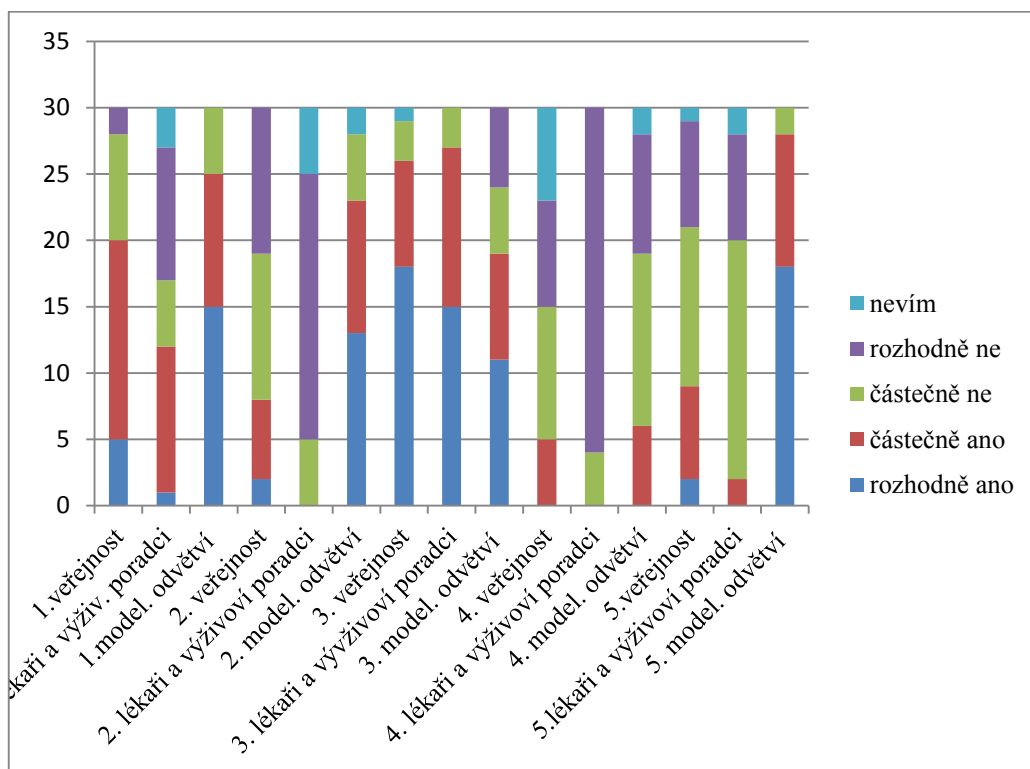
6 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ

Respondenti: grafické vyhodnocení dotazníkového šetření z oblasti běžné populace, lékařů a výživových poradců a modelingového odvětví (modelky, modelingové agentury a fotografové). Z každé oblasti bylo vybráno 30 respondentů, mužů a žen, ve věkovém rozmezí 20 až 75 let.

Postup vyhodnocení: odpovědi každé kategorie respondentů na jednotlivé otázky byly zaneseny do grafů a to na základě jejich četnosti. Pro zjištění výsledků byly odpovědi jednotlivých skupin srovnávány mezi sebou.

Grafické vyhodnocení dotazníkového šetření otázek 1 – 30

Graf č. 1: Grafické znázornění otázek 1-5

Otázka č. 1: Ztotožňuje se Vaše představa o ideálu štíhlosti s prezentovaným ideálem v módních časopisech?

Vyhodnocení otázky č. 1:

Nejvíce se podle vyhodnocení ztotožňují s ideálem prezentovaným v módních časopisech respondenti z modelingových agentur a fotografové, běžná populace se také ztotožňuje, oproti lékařům a výživovým poradcům, kteří z odborného hlediska usuzují, že modelky v módních časopisech bývají většinou extrémně štíhlé a jejich nízká váha může způsobit vážné zdravotní problémy.

Otázka č. 2: Je podle Vašeho pohledu modelka na obrázku skutečně reprezentantkou velikosti XL, jak uvádí internetový zdroj? (viz příloha)

Vyhodnocení otázky č. 2:

Na základě vyhodnocených dotazníků je jasně znázorněno, že skupina respondentů z modelingového odvětví odpověděla, že modelka na obrázku je opravdu reprezentantkou velikosti XL, na rozdíl od běžné populace, lékařů a výživových poradců, kteří se rozhodně s tímto tvrzením neztotožňují, jelikož ženy s konfekční velikostí XL mají zcela jinou postavu.

Otázka č. 3: Souhlasíte s tvrzením, že prezentování ideálu štíhlosti v médiích vede ke snižování spokojenosti s vlastním tělem?

Vyhodnocení otázky č. 3:

Na tuto otázku odpověděli všichni respondenti podobně, z toho vyplývá, že prezentování štíhlých modelek vede podle názoru většiny k nespokojenosti s vlastním tělem. Tento problém může způsobit u mnoha žen velmi vážné zdravotní potíže spojované s poruchami příjmu potravy. Ženy jsou stále častěji vystavovány tlaku z oblasti médií, která určují trend extrémně štíhlého ideálu ženské postavy. Spousta žen se různými způsoby snaží přiblížit tomuto trendu na úkor vlastního zdraví.

Nejméně s tímto tvrzením souhlasí modelingové odvětví, které tuto problematiku specifikovalo v dodatkových poznámkách, jako závist lidí s nadváhou vůči krásným štíhlým ženám v modelingu.

Otázka č. 4: Je podle Vás v normě, když žena na začátku těhotenství má stejnou tělesnou váhu, jako těsně po porodu?

Vyhodnocení otázky č. 4:

Na tuto otázku jasně odpověděli lékaři a výživoví poradci. Rozhodně si nemyslí, že je v pořádku, když má žena na začátku těhotenství stejnou tělesnou váhu, jako těsně po porodu. Každá žena sice hubne po porodu jinou rychlostí, ale rozhodně není v normě, když je žena těsně po porodu na své původní váze.

Respondenti dalších skupin se většinou shodují s názorem lékařů a výživových poradců.

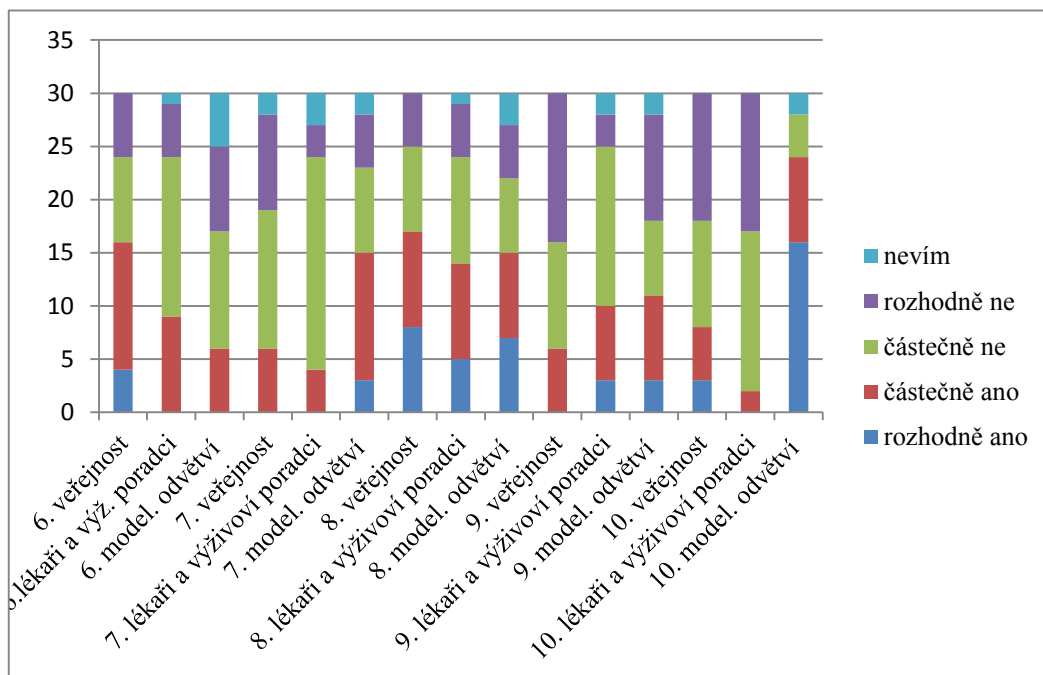
Otázka č. 5: Považujete úpravy fotografií modelek v grafických programech, jako je Photoshop za nezbytně nutné?

Vyhodnocení otázky č. 5:

Modelingové odvětví by se jistě bez grafických programů na úpravu fotografií modelek neobešlo, jak je patrné v grafickém vyhodnocení. Nikdo není dokonalý, avšak v modelingové sféře je dokonalost prioritou. I když se v oblasti modelingu pohybují převážně velmi štíhlé ženy i ony potřebují částečně poupravit.

Lékaři, výživoví poradci a respondenti běžné populace tyto úpravy nepovažují za nezbytně nutné.

Graf č. 2: Grafické znázornění otázek 6-10

Otázka č. 6: Jsou ženy s nadváhou znevýhodněny oproti ženám štíhlým, co se týká odívání?

Vyhodnocení otázky č. 6:

Na tuto otázku odpověděli respondenti všech skupin podobně, avšak podle respondentů běžné populace, kteří nejspíše usuzují na základě vlastních zkušeností, jsou ženy s nadváhou částečně znevýhodněny.

Z pohledu respondentů z modelingového a fotografického odvětví je zřejmé, že ženy s nadváhou tolik znevýhodněny nejsou, módní průmysl podle nich umožňuje široký výběr ve všech konfekčních velikostech. Doplňující poznámkou ze strany modelingového odvětví bylo, že ženy s nadváhou nejsou znevýhodněny, co se týká výběru oblečení v obchodech s módou, ale hlavní nevýhodou je, že na štíhlých ženách vypadá oblečení většinou vizuálně lépe.

Otázka č. 7: Jsou podle Vás lidé s nadváhou k smíchu veřejnosti?

Vyhodnocení otázky č. 7:

Tato otázka se ve vyhodnocení částečně shoduje u všech skupin respondentů. Většina respondentů běžné populace si myslí, že osoby s nadváhou k smíchu

veřejnosti nejsou. Modelingové odvětví se nepatrně přiklání k odpovědi částečného souhlasu.

Lékaři se k tomuto problému vyjádřili v dodatkových poznámkách k doplnění dotazníku, a to tak, že se nejčastěji setkávají s výsměchem kvůli nadváze u dětí a mládeže na základních a středních školách.

Otázka č. 8: Mají lidé s nadváhou větší problémy najít práci, než lidé štíhlí?

Vyhodnocení otázky č. 8:

Všechny skupiny respondentů se v tomto vyhodnocení shodují. Podle výsledků mají lidé s nadváhou větší problém najít práci. Obézní lidé působí pomalejším a línějším dojmem než lidé štíhlí, tato informace se objevila v dodatkových poznámkách k doplnění dotazníků.

Otázka č. 9: Jsou extrémně štíhlé ženy plné života a vyzařuje z nich štěstí a dostatek energie?

Vyhodnocení otázky č. 9:

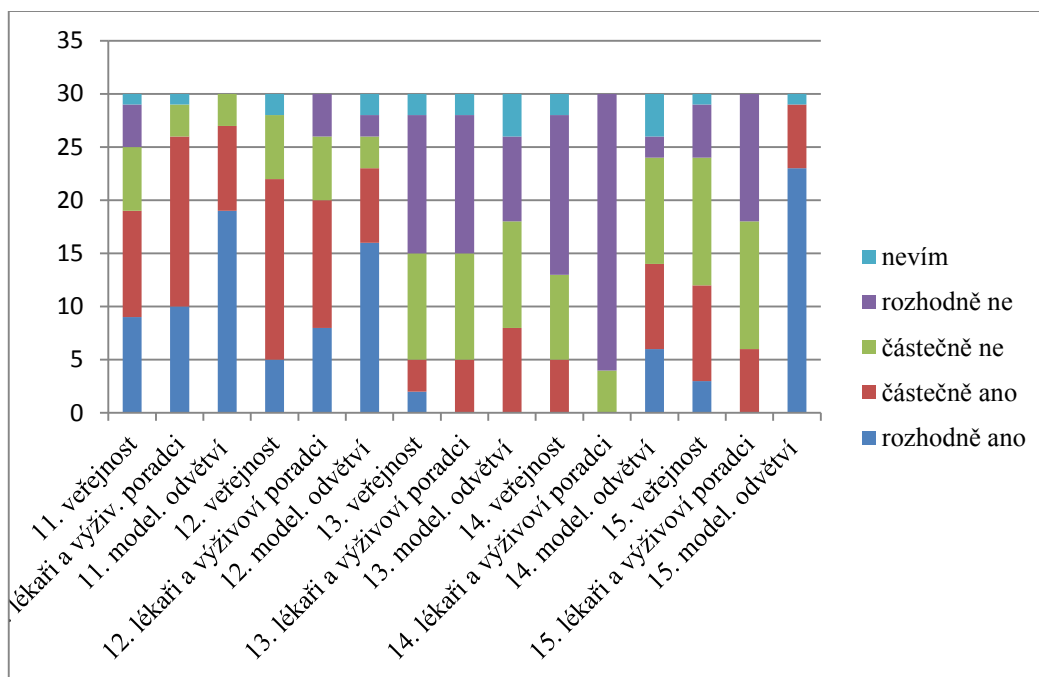
Běžná populace se domnívá, že tyto ženy nejsou plné života a nevyzařuje z nich dostatek energie. Lékaři, výživoví poradci a respondenti z modelingového odvětví se přiklání k názoru, že extrémně štíhlé ženy mohou být plné života. Mohou mít totiž genetické předpoklady k extrémní štíhlosti.

Otázka č. 10: Je špatné, když jsou modelky v módních časopisech oblejší tvarů?

Vyhodnocení otázky č. 10:

Na základě vyhodnocení je jasně viditelné, že skupina respondentů zastupující modelingové odvětví převážně nesouhlasí s prezentováním žen s oblejšími tvary v módních časopisech. Respondenti běžné populace i lékaři a výživoví poradci by nebyli proti. Považují zřejmě za důležité, ukázat světu reálné postavy žen.

Graf č. 3: Grafické znázornění otázek 11-15

Otázka č. 11: Jsou podle Vás ženy, které radikálně zhubly vlastní vůlí sebevědomější?

Vyhodnocení otázky č. 11:

S touto otázkou se všechny skupiny respondentů zcela ztotožňují. Nejméně respondenti běžné populace a nejvíce respondenti z modelingového odvětví. V dodatkových poznámkách k doplnění dotazníků se objevila připomínka, že ženy, které zhubly, jsou sice sebevědomější, ale většina touží shodit další přebytečná kila a přiblížit se tak svému vysněnému ideálu krásy, pak častokrát nastává problém zvaný anorexie nebo bulimie.

Otázka č. 12: Cítí se podle Vás ženy s nadváhou méněcenné?

Vyhodnocení otázky č. 12:

Respondenti se shodli, že se ženy, které mají nadváhu, opravdu cítí méněcenné. Nejvíce to pociťují respondenti z modelingového odvětví, kteří mají nastavená velmi přísná kritéria pro ideální postavu. Pokud žena neodpovídá mírám, které vyžadují modelingové agentury, nemá šanci uplatnit se v módním světě a tím pádem se může cítit méněcenně.

Otázka č. 13: Jsou podle Vás ženy při držení neustálých diet šťastné?

Vyhodnocení otázky č. 13:

Ženy při držení neustálých diet šťastné nejsou, tak už to vyplývá z grafického vyhodnocení této otázky, kde se respondenti domnívají, že diety rozhodně nepůsobí na lidskou psychiku nikterak pozitivně.

Otázka č. 14: Myslíte si, že v České republice je více žen trpících anorexií než obezitou?

Vyhodnocení otázky č. 14:

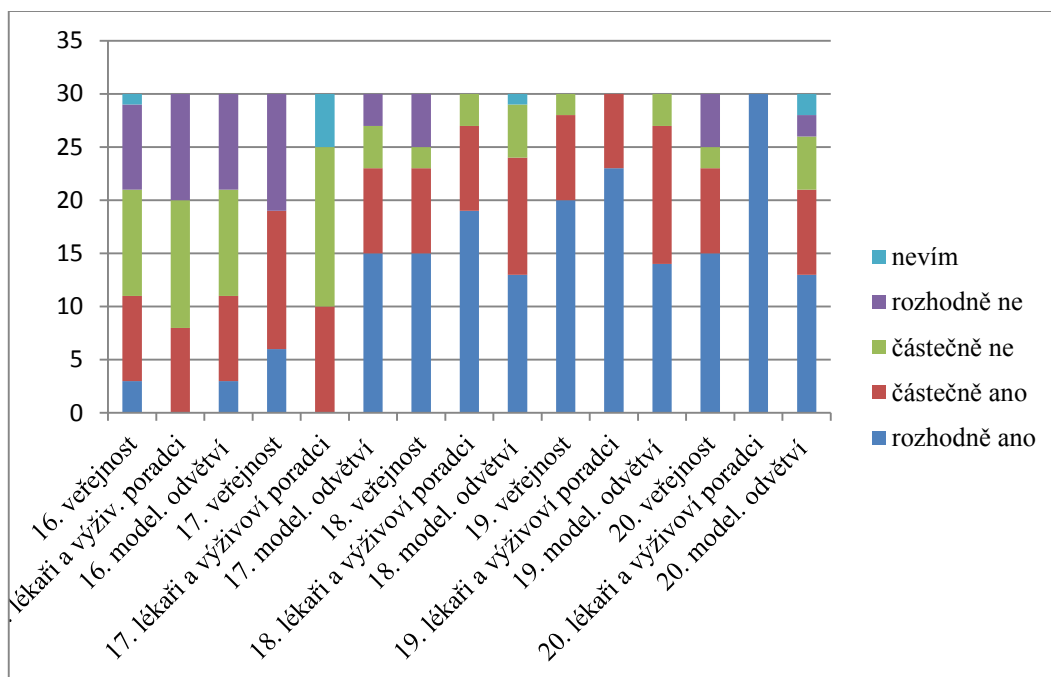
Nejvíce ztotožňující se respondenti byli z modelingového odvětví, tam je jasně znázorněno, že se tato skupina respondentů převážně setkává se ženami, které jsou tímto problémem poznamenány, oproti lékařům a výživovým poradcům. Ti se rozhodně přiklání k tvrzení, že více žen v České republice trpí obezitou než anorexií, stejný názor má také běžná populace.

Otázka č. 15: Může člověk dlouhodobě hubnout jen pomocí diet bez pohybu?

Vyhodnocení otázky č. 15:

Lékaři a výživoví poradci vědí, že dlouhodobě hubnout jen pomocí diet bez pohybu lze, ale může vézt k vážnému poškození zdraví, proto se výrazně neshodují s názorem respondentů z modelingového odvětví. Respondenti z oblasti modelingového odvětví se většinou pohybují ve společnosti velmi štíhlých modelek, které jsou v neustálém dietním režimu a nemají dostatek sil, aby mohly například sportovat. Dalším kritériem v modelingu bývá, že modelky by neměly mít příliš mnoho svalů.

Graf č. 4 : Grafické znázornění otázek 16-20

Otázka č. 16: Uvědomují si lidé retuš a veškeré grafické úpravy fotografií modelek v časopisech?

Vyhodnocení otázky č. 16:

Podle názoru dotazovaných si grafické úpravy fotografií modelek v časopisech lidé neuvědomují. To vypovídá o tom, že se ženy chtějí připodobnit ideálu uměle vytvořené krásy a ani si neuvědomují, že se nejedná o přirozenou krásu, ale o upravená těla pomocí různých programů na vyhlazení vrásek, odstranění celulitidy, odříznutí přebytečných tukových zásob, nebo úprava plnosti poprsí a dalších umělých vychytávek.

Otázka č. 17: Držíte redukční diety?

Vyhodnocení otázky č. 17:

Výsledky šetření ukázaly, že nejčastěji drží redukční diety respondenti z modelingového odvětví. Skupina respondentů z oblasti běžné populace i lékařů a výživových poradců, také drží redukční diety. Z toho je zřejmé, že by lidé jednou za čas mohli projít krátkodobou očistou a měli by tělo zbavit přebytečných kil, samozřejmě pod odborným dohledem.

Otázka č. 18: Může zdravý člověk zhubnout, i když se jeho věk pohybuje od padesáti let výše?

Vyhodnocení otázky č. 18:

Na tuto otázku odpověděli respondenti běžné populace i respondenti z modelingového odvětví stejně, shodují se v názoru, že je možné, aby zdravý člověk zhubnul, i když se jeho věk pohybuje od padesáti let výše. Nejvíce však souhlasí skupina lékařů a výživových poradců. Z toho vyplývá, že pokud je člověk zdravý, může zhubnout v jakémkoliv věku.

Otázka č. 19: Myslíte si, že jsou ženy více sebekritické než sebevědomé?

Vyhodnocení otázky č. 19:

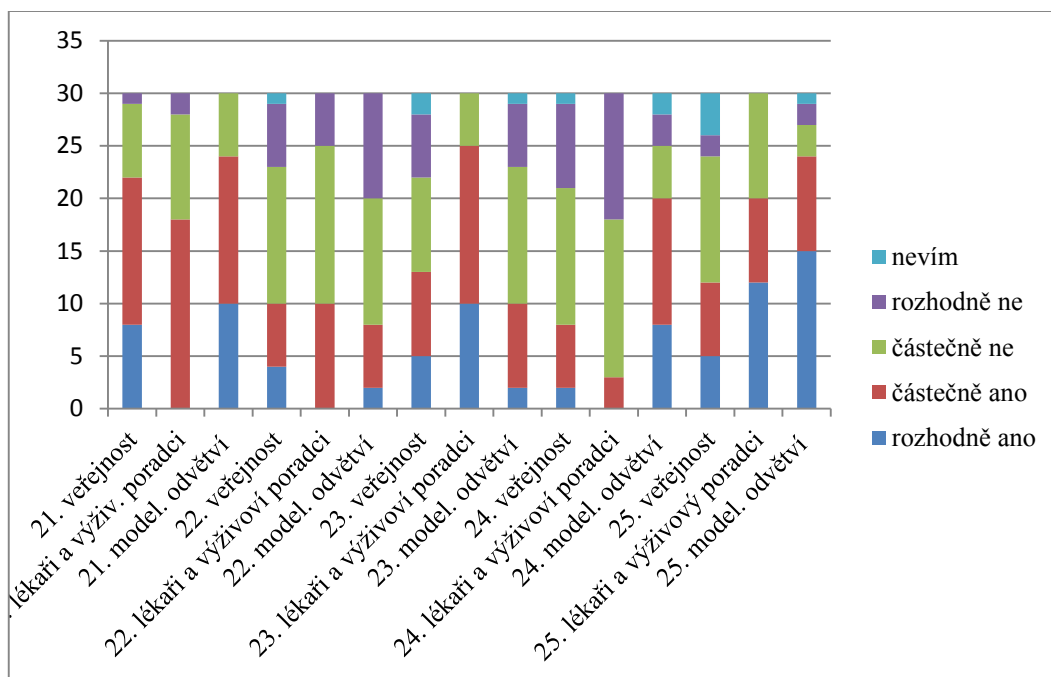
Tato otázka má jasné vyhodnocení, všichni respondenti se shodují, že ženy jsou více sebekritické než sebevědomé, nejvíce jsou o tom přesvědčeni respondenti z oblasti lékařů a výživových poradců. Ženy jsou nespokojené se svým vzhledem, protože se velmi často srovnávají s nereálným obrazem ideálu krásy prezentovaným v médiích. Ve snaze dosáhnout tohoto ideálu se velmi často ženou do problémů zvaných anorexie a bulimie, nebo přehnaně cvičí a to také může způsobit vážné zdravotní potíže.

Otázka č. 20: Preferujete spíše typ postavy hruška (A) před typem postavy jablko (B)? (viz příloha)

Vyhodnocení otázky č. 20:

Všichni respondenti se přiklání k typu postavy ve tvaru hrušky (typ A), nejvíce však respondenti z oblasti lékařů a výživových poradců, kteří vědí, že tento typ postavy má většinou méně zdravotních problémů, než postava typu jablko (typ B). Přebytek podkožního tuku na břicho a viscerálního tuku okolo a mezi orgány je poměrně nebezpečný, může mít špatný vliv na zdraví člověka a může také zapříčinit vznik vážných onemocnění.

Graf č. 5: Grafické znázornění otázek 21-25

Otázka č. 21: Myslíte si, že postava ženy hraje důležitou roli pro muže, který si vybírá svou partnerku?

Vyhodnocení otázky č. 21:

Na tuto otázku odpověděli respondenti běžné populace i respondenti z modelingového odvětví stejně. Rozhodně souhlasí s tvrzením, že postava ženy hraje důležitou roli pro muže, který si vybírá svou partnerku. Podobný názor mají lékaři a výživoví poradci, avšak s doplňující poznámkou, že muži si častěji vybírají pro společný život partnerky, které nejsou extrémně štíhle, protože mohou působit více nervózní a podrážděné, než ženy plnějších tvarů. Dále také mohou tyto ženy vyvolávat u mužů pocit, že nebudou moci přijít do jiného stavu díky podváze a ztrátě menstruace.

Otázka č. 22: Snaží se ženy v současnosti více hubnout v posilovně pohybem než pomocí diet?

Vyhodnocení otázky č. 22:

Tato otázka vyšla podle vyhodnocení spíše negativně, ženy se podle názoru respondentů spíše trápí hlady než v posilovně pohybem. Jak se blíže

v doplňkových poznámkách vyjádřili respondenti z oblasti lékařů a výživových poradců, ženy většinou drží různé nesmyslné diety, které vyčtou z internetu nebo časopisů a na pohyb zapomínají, ten však hraje při hubnutí důležitou roli. Při držení různých drastických diet, kdy člověk přijímá velmi málo potravy, se metabolismus zablokuje a tělo si uchovává zásoby tuku. Po rychlém úbytku váhy přijde většinou jojo efekt. S dostatkem pohybu a vyváženou pestrou stravou se člověk dostane na ideální váhu, kterou si zdravý člověk může udržet dlouhodobě.

Otázka č. 23: Může si žena ublížit kombinací cvičení a dietní stravy bez odborného dohledu?

Vyhodnocení otázky č. 23:

Grafické znázornění výsledků ukázalo, že lékaři a výživový poradci zastávají názor, že si žena rozhodně může ublížit kombinací cvičení a dietní stravy bez odborného dohledu. Příjem a výdej energie musí být vždy vyvážený, při nízkém příjmu a vysokém výdeji energie může dojít ke zdravotním potížím, proto je vhodné poradit se v tomto směru s odborníkem. S tímto názorem se částečně ztotožňují i respondenti běžné populace a modelingového odvětví.

Otázka č. 24: Myslíte si, že modelka na obrázku působí zdravě a má přirozeně štíhlou postavu? (viz příloha)

Vyhodnocení otázky č. 24:

S touto otázkou se nejvíce ztotožňují respondenti z modelingového odvětví, kteří jsou rozhodně přesvědčeni, že modelka na obrázku působí zdravě a má přirozeně štíhlou postavu. To vypovídá o tom, že modelky, které vidáme v módních časopisech, musí splňovat kritéria, která vyžadují modelingové agentury, aby se žena mohla stát modelkou. Modelingové agentury se bohužel nezajímají o to, jakým způsobem ženy dosáhnou vyhovující váhy a přehlížejí zdravotní rizika, která mohou nastat, pokud ženy nemají dostatek živin.

S názorem, který mají respondenti z modelingového odvětví, rozhodně nesouhlasí lékaři a výživový poradci. Žena na obrázku je totiž extrémně štíhlá a navíc upravená pomocí grafických programů, které se v módních časopisech

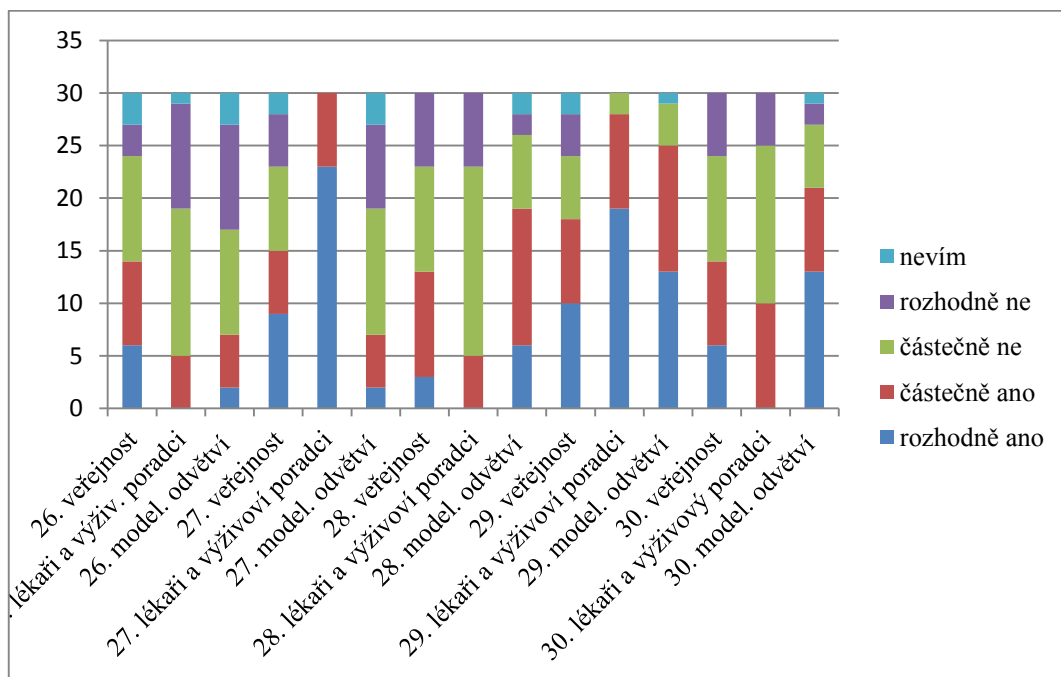
běžně využívají ke zkrášlení modelek. Běžná populace se také spíše domnívá, že žena na obrázku nepůsobí zdravě a nemá přirozeně štíhlou postavu.

Otázka č. 25: Myslíte si, že existuje přirozený ideál ženské krásy?

Vyhodnocení otázky č. 25:

Respondenti všech skupin dotazovaných se shodují, že přirozený ideál ženské krásy existuje. Nejvíce se s tímto tvrzením ztotožňují respondenti s oblasti modelingu, poté lékaři a výživoví poradci a nejméně se shodují respondenti běžné populace. Každá z dotazovaných skupin respondentů má jinou představu o přirozeném ideálu krásy, avšak všichni se shodli na tom, že existuje.

Graf č. 6: Grafické znázornění otázek 26-30

Otázka č. 26: Jsou podle Vás ženy, které trpí bulimií vždy štíhlé?

Vyhodnocení otázky č. 26:

Podle názoru běžné populace jsou ženy trpící bulimií převážně vždy štíhlé, z pohledu modelingového odvětví tomu tak nemusí vždy být. S tímto názorem se rozhodně neztotožňují lékaři a výživoví poradci. Ženy postižené tímto problémem totiž konzumují extrémně velké porce jídla, které ne vždy dokážou

dostat pryč z těla pomocí různých projímadel nebo zvracení. Potrava, která je během nekontrolovatelného záchvatu zkonzumována, bývá totiž vysoce energeticky bohatá.

Otázka č. 27: Myslíte si, že by se v módních časopisech měly objevovat častěji modelky s přirozenou sportovní postavou jako je například žena na obrázku? (viz příloha)

Vyhodnocení otázky č. 27:

Lékaři a výživoví poradci jsou rozhodně přesvědčeni o tom, že by se modelky s přirozenou sportovní postavou měly častěji objevovat v módních časopisech. Lidé by měli možnost skutečného srovnání se zdravou postavou. Ženy by netrpěly depresemi z neúspěchu, když se nedokážou vyrovnat prezentovanému ideálu krásy. Ubylo by žen, které trpí komplexem kvůli vlastní postavě, která se neztotožňuje s postavou štíhlých modelek ve světových módních časopisech. Stejný názor nesdílí respondenti z modelingového odvětví. Ti mají svou představu o tom, jak by měly modelky v módních časopisech vypadat, a to extrémně štíhle, ideálně s mírami 90-60-90. Běžná populace převážně souhlasí s prezentováním přirozené sportovní postavy.

Otázka č. 28: Jste pro tělesné úpravy pomocí plastických operací typu zvětšení poprsí či liposukce?

Vyhodnocení otázky č. 28:

Nejméně souhlasí s tělesnými úpravami pomocí plastických operací lékaři a výživoví poradci. Ti se v dodatkových poznámkách zmínili, že každý zásah do těla je riskantní a lidé, kteří se rozhodnou podstoupit plastickou operaci, by s tímto rizikem v každém případě měli počítat. Běžná populace se spíše přiklání k názoru, že na plastických operacích není nic špatného a jsou tedy pro jejich aplikaci. Nejvíce souhlasí modelingové odvětví.

Otázka č. 29: Vede publikování fotografií extrémně štíhlých modelek ke změně sebevnímání a ovlivňování žen?

Vyhodnocení otázky č. 29:

Podle názoru respondentů ze všech oblastí, skutečně vede publikování extrémně štíhlých modelek ke změně sebevnímání. Podle doplňkových poznámek lékařů a výživových poradců ženy trpí komplexy, když se nepodobají modelkám, které jsou prezentovány v módních časopisech. Mají potřebu se s nimi neustále srovnávat a snaží se přiblížit postavě extrémně štíhlých graficky upravených fotografií modelek, i za cenu vážných zdravotních problémů.

Otázka č. 30: Je možné na první pohled odhalit nemoc jako je anorexie a bulimie u postižených žen?

Vyhodnocení otázky č. 30:

Podle názoru lékařů a výživových poradců není možné odhalit anorexii a bulimii u postižených žen na první pohled. Ženy trpící poruchami příjmu potravy o svých problémech nemluví a spíše se je snaží utajit. Pokud tyto osoby sledujeme delší dobu, můžeme si všimnout příznaků, které tyto poruchy provázejí, je hned několik. Z pohledu modelingového odvětví se anorexie a bulimie dají odhalit na první pohled. Názor těchto respondentů je převážně ovlivněn tím, že se ve své práci setkávají především s osobami, které jsou extrémně štíhlé a většinou trpící poruchami příjmu potravy. Běžná populace se domnívá, že je možné anorexii a bulimii částečně odhalit na první pohled. Tito respondenti však nemusí vždy znát přesné příznaky těchto poruch a mohou se tedy při svých úsudcích plést.

Na základě prezentovaných výsledků lze konstatovat, že:

Hypotéza č. 1:

K první hypotéze, a to že média určují ideál ženské krásy a ovlivňují tak sebevědomí žen se vztahovaly otázky č. 1, 3, 19, 29.

S prezentovaným ideálem krásy v médiích se neztotožňují lékaři a výživoví poradci, protože z jejich pohledu jsou modelky extrémně štíhlé a většinou trpí poruchami příjmu potravy. Bohužel podle výzkumu u běžné populace má přesně takto vypadat ideál krásy. K tomu se samozřejmě přiklání i respondenti

z modelingového odvětví. Z vyhodnocení 3. otázky je jasné vidět, že se respondenti shodli na tom, že prezentování těchto modelek způsobuje u mnoha žen nespokojenost s vlastním tělem a deprese. Vyhodnocení otázky 19. ukázalo, že jsou z pohledu respondentů ženy rozhodně více sebekritické než sebevědomé, právě proto, že se často srovnávají s obrazem ideálu krásy v módních časopisech. Na základě odpovědí k otázce 29. je zcela zřejmé, že publikování fotografií extrémně štíhlých modelek vede ke změně sebevnímání a ovlivňování žen.

Hypotéza č. 1 byla potvrzena

Hypotéza č. 2

Lidé si neuvědomují grafické úpravy fotografií modelek v módních časopisech a vytrácí se tak reálný pohled na ideální postavu.

Stanovenou hypotézu měly potvrdit či vyvrátit otázky č. 5, 16, 24, 25.

Na otázku, zda respondenti považují grafické úpravy modelek za nezbytně nutné, odpověděli respondenti z modelingového odvětví nejčastější odpovědí, že rozhodně ano, to nebylo takovým překvapením, retuš a grafické programy na vylepšení modelek je totiž zcela běžnou záležitostí. Lékaři a výživoví poradci tyto úpravy nepovažují za nezbytně nutné. Ani běžná populace, je nepovažuje za nutné, avšak při otázce číslo 16 odpověděla, že si lidé ani retuš a grafické úpravy neuvědomují. Stejně odpověděli i respondenti dalších dotazovaných skupin. Tím se dostáváme k závěru, že se vytrácí reálný pohled na ideální postavu, protože lidé považují za přirozený ideál krásy ten, který je uměle vytvořený pomocí počítačové techniky.

Hypotéza č. 2 byla potvrzena

Hypotéza č. 3

Většina lidí vnímá nadváhu jako větší problém než extrémní štíhlost.

K dané hypotéze se vztahovaly otázky č. 6, 7, 8, 9, 12, 14.

Na otázku číslo 6, zda jsou ženy s nadváhou znevýhodněny oproti ženám štíhlým, co se týká odívání, respondenti z oblasti lékařů, výživových poradců

a modelingového odvětví odpověděli, že ženy s tímto problémem jsou do jisté míry znevýhodněny, nejvíce jsou o tom přesvědčeni respondenti běžné populace. V návaznosti na tuto otázku se ukázalo v odpovědi na otázku číslo 8, že lidé s nadváhou mají podle dotazovaných větší problém najít práci, než lidé štíhlý. Na otázku, zda jsou extrémně štíhlé ženy plné života a vyzařuje z nich pocit štěstí a dostatek energie se však běžná populace domnívá, že tyto ženy nejsou plné života a nemají dostatek energie. Lékaři, výživoví poradci a modelingové odvětví se spíše přiklání k názoru, že tyto ženy mohou být plné života, protože v některých případech mohou mít genetické předpoklady k extrémní štíhlosti. Výsledek u otázky číslo 12 odhalil, že se respondenti všech skupin přiklání k názoru, že lidé s nadváhou se cítí méněcenně.

Na základě těchto vyhodnocení lze usoudit, že nadváha je vnímána veřejností jako větší problém než extrémní štíhlost.

Hypotéza č. 3 byla potvrzena

Hypotéza č. 4

Do módních časopisů nepatří jen fotografie extrémně štíhlých modelek, ale i fotografie žen s oblejší a přirozenou sportovní postavou.

Stanovenou hypotézu měly potvrdit či vyvrátit otázky č. 1, 10, 27.

I když se většina respondentů shoduje s prezentovaným ideálem krásy v módních časopisech, kde jsou převážně velmi štíhlé až podvyživené modelky, na otázku číslo 10, zda je špatné, když jsou v módních časopisech prezentovány i ženy oblejších tvarů, odpověděli respondenti z oblasti lékařů, výživových poradců i běžné populace tak, že na prezentování oblejších žen nic špatného není. S tímto tvrzením má částečně problém modelingové odvětví, stejně tak jako s otázkou číslo 27, tato skupina respondentů je proti, aby se v časopisech více objevovali modelky s přirozenou sportovní postavou. Lékaři, výživoví poradci a běžná populace jsou rozhodně pro prezentování reálných a zdravě vypadajících žen.

Hypotéza č. 4 – na základě zjištěných údajů nedokážeme zhodnotit a jednoznačně rozhodnout o hypotéze.

Z pohledu běžné populace, lékařů a výživových poradců byla hypotéza potvrzena. Z pohledu modelingového odvětví hypotéza potvrzena nebyla.

Hypotéza č. 5

Ženy jsou schopné vážně ohrozit své zdraví, jen aby dosáhly vysněné postavy, která bývá prezentována v módních časopisech.

K poslední hypotéze byly formulovány otázky č. 11, 13, 15, 22, 23, 28.

Když žena radikálně zhubne vlastní vůlí, cítí se sebevědomější, avšak ve většině případů to nekončí na rozumné váze a ženy se snaží hubnout dál, aby se ještě více přiblížily prezentovanému ideálu krásy v médiích, pak většinou nastává problém zvaný podvýživa, anorexie nebo bulimie. Podle vyhodnocení otázky číslo 13, ženy nejsou šťastné při neustálém držení diet a působí to negativně na jejich psychiku, i tak je však drží. Přibývá nespočetně nových druhů diet na internetu a v časopisech pro ženy, které jsou z odborného hlediska nepřijatelné a častokrát i životu nebezpečné. Z výsledků na otázky 15, 22, 23 jasně vyplývá, že není dobré držet drastické diety, ale důležitá je kombinace vyvážené pestré zdravé stravy a pohybu nejlépe pod odborným vedením. Přesto se najde spousta žen, která se trápí hlady a většinou si tím způsobí vážné zdravotní problémy. Na otázku číslo 28, plastické operace, ano či ne, se respondenti běžné populace a modelingového odvětví shodli, že nemají nic proti těmto úpravám. Lékaři považují tyto typy úprav za riskantní, protože každý zásah do těla může způsobit dříve či později zdravotní komplikace, přesto se ženy plastickým operacím nebrání a vystavují se i v tomto směru určitému nebezpečí.

Hypotéza č. 5 byla potvrzena

Hypotéza č. 6 Všechny dotazované skupiny respondentů se shodují ve tvrzení, že není správné, když má žena stejnou tělesnou hmotnost na začátku těhotenství a těsně po porodu.

K hypotéze číslo 6 se vztahuje otázka č. 4.

Na základě vyhodnocení této otázky je jasně vidět, že respondenti z oblasti lékařů a výživových poradců rozhodně nepovažují za normální jev, když má

žena na začátku těhotenství a těsně po porodu stejnou tělesnou váhu. S tímto tvrzením se shodují i ostatní respondenti.

Hypotéza č. 6 byla potvrzena

Hypotéza č. 7 Většina lékařů a výživových poradců preferuje typ postavy ve tvaru hrušky.

Poslední hypotézu měla vyvrátit či potvrdit otázka č. 20.

Tento typ postavy (hruška) většinou mívá méně zdravotních problémů. Tuk uložený na břicho a přebytečný viscerální tuk mezi orgány, který mají osoby s typem postavy ve tvaru jablka, může být nebezpečný. Nejen respondenti skupiny lékařů a výživových poradců preferují typ postavy ve tvaru hrušky, ale i respondenti ostatních skupin jsou pro tento typ postavy.

Hypotéza č. 7 byla potvrzena

ZÁVĚR

Podstatou této práce bylo zpracování problematiky fenoménu štíhlosti, konkrétně pojetím krásy v minulosti a dnes. Zabývala se různými pohledy na ideální postavu a také tím, kam až může honba za štíhlosti vést. Cílem této práce bylo ověření hypotéz týkajících se různého pohledu na ideální postavu u různých profesních skupin.

Dnešní móda se stále více zaměřuje na štíhlost. Ideál ženské krásy je v současné době tak štíhlý, že ho lze většinou dosáhnout jen extrémními způsoby, včetně plastických operací a propagovat za pomoci úprav s využitím počítačové techniky. Postprodukce je v dnešní digitální tvorbě brána jako její samozřejmá součást a za postprodukcí se dá považovat jakýkoliv autorův zásah do snímku. Otázkou je, kdy je vhodné udělat zásah v podobě grafických úprav a jakým způsobem.

Dnešní doba sebou nese stále větší tlak médií, kterému jsou lidé vystavováni. Téměř v každém časopise či novinách se objevují články o tom, že celkové štěstí jedince závisí na tom, jak vypadá a zda je štíhlý, a předpojatost vůči obézním lidem se tak stává kulturním fenoménem. Příčinou tohoto problému je rychle se měnící kultura a oslavování nízké hmotnosti, spojené s maximální sebekontrolou.

Společenské vlivy můžeme pokládat za jeden z nejdůležitějších faktorů podílejícím se na utváření představ o ideálních tělesných rozměrech. Ideál ženské krásy se velmi rychle změnil i v průběhu 20. století. Zatímco v 50. letech byla vzorem krásy například herečka Marilyn Monroe, s tvarem postavy přesýpacích hodin, dnes je to přesně naopak. Pro většinu žen jsou vzorem štíhlé modelky, které jsou prezentovány ve všech světových módních časopisech.

Proto není žádným překvapením, že v posledních letech došlo k nárůstu pacientů s poruchou příjmu potravy. Poruchy příjmu potravy jsou závažným psychiatrickým onemocněním, které lze označit jako jednu z civilizačních chorob.

Jednou z poruch příjmu potravy je mentální anorexie, pro kterou je charakteristická snaha o snižování tělesné hmotnosti dosažená odmítáním jídla. Mentální bulimie je naopak PPP, která se projevuje opakujícími se záchvaty přejídání, a následného zvracení ze strachu přibrání na váze. Následují pak pocity viny, méněcennosti a samoty spojené s depresemi. Spouštěčem poruch příjmu potravy je souhraou několika různých faktorů - špatné vztahy v rodině a s přáteli nebo nízké sebehodnocení, které vede k držení diet.

Cílem empirické části bylo zjistit, zda je společnost ovlivněna obrazy modelek prezentující ideální postavu ženy v médiích a jestli je štíhlost opravdu tak důležitým celospolečenským faktorem.

Na základě výzkumného šetření se potvrdilo, že média udávají směr, co se týká vnímání ideálu krásy a společnost je díky prezentování extrémně štíhlých modelek v módních časopisech velmi ovlivněna při pohledu na reálnou zdravou ženskou postavu. Jak se také na základě výzkumu ukázalo, štíhlost je pro veřejnost důležitým faktorem k dosažení úspěchu v různých směrech.

Byl proveden kvantitativní výzkum na vybraném vzorku dotazovaných respondentů z oblasti lékařů, výživových poradců, modelingového odvětví (modelky, modelingové agentury, fotografové) a běžné populace. Z každé oblasti bylo vybráno 30 respondentů, mužů a žen, ve věkovém rozmezí 20 až 75 let, kteří vyjádřili své názory při dotazníkovém šetření.

Na základě analýzy literatury, úvah o zkoumané problematice a cíli výzkumu bylo stanoveno těchto sedm hypotéz.

Hypotéza č. 1 Média určují ideál ženské krásy a ovlivňují tak sebevědomí žen.

Hypotéza č. 2 Lidé si neuvědomují grafické úpravy fotografií modelek v módních časopisech a vytrácí se tak reálný pohled na ideální postavu.

Hypotéza č. 3 Většina lidí vnímá nadváhu jako větší problém než extrémní štíhlost.

Hypotéza č. 4 Do módních časopisů nepatří jen fotografie extrémně štíhlých modelek, ale i fotografie žen s oblejší a přirozenou sportovní postavou.

Hypotéza č. 5 Ženy jsou schopné vážně ohrozit své zdraví, jen aby dosáhly vysněné postavy, která bývá prezentována v módních časopisech.

Hypotéza č. 6 Respondenti všech dotazovaných skupin se shodují, že není správné, když má žena stejnou tělesnou hmotnost na začátku těhotenství a těsně po porodu.

Hypotéza č. 7 Většina lékařů a výživových poradců preferuje typ postavy ve tvaru hrušky.

Všechny tyto hypotézy byly potvrzeny s výjimkou hypotézy č. 4. Na základě zjištěných údajů totiž nedokážeme zhodnotit a jednoznačně rozhodnout o této hypotéze. Z pohledu běžné populace, lékařů a výživových poradců byla hypotéza potvrzena. Z pohledu modelingového odvětví hypotéza potvrzena nebyla.

Na základě těchto výsledků je důležité, upozornit na to, že by si měla veřejnost více uvědomovat fakt, že prezentované fotografie modelek v médiích jsou zkrášlovány pomocí počítačové grafiky tak, aby vypadaly modelky dokonale, bez jediné vady na kráse. Tyto modelky se také dost často trápí drastickými dietami, jejich životní styl je velmi špatný a na základě toho mohou vážně ohrozit své zdraví.

Lidé by se měli snažit udržet si zdravou tělesnou váhu a to především kombinací vyvážené zdravé stravy a dostatkem pohybu.

Bohužel obchod s iluzemi a fantazií nemůže nikdy zkrachovat a proto je modeling, který určuje ideály ženské krásy, věčný. To je jedním z důvodů, proč se nemůžeme v brzké době těšit na návrat zdravého ženského těla s tvary, jaké ženě náležejí a dělají ji krásnou.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

1. BOSÁKOVÁ K. *Modeling - cesta za snem*, Praha: Garda, 2010. ISBN 978-80-247-3288-6.
2. FIALOVÁ, L. *Jak dosáhnout postavy snů aneb Možnosti a limity korekce postavy*. Praha: Grada. 2007. ISBN 978-80-247-1622-0
3. KRCH, F. D. *Poruchy příjmu potravy: vymezení a terapie*. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-716-9627-7 .
4. KRCH, F. D. *Bulimie, jak bojovat s přejídáním*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2130-9.
5. KRCH, F. D. *Mentální anorexie*, 2.přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-807-4.
6. KRCH F. MÁLKOVÁ I. *SOS nadváha*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2001 ISBN 80-717-8521-0 .
7. MÁCHALOVÁ J. *Dějiny odívání: móda 20. století*. Praha: NLN, 2003. ISBN 80-7106-587-0 .
8. PAPEŽOVÁ H. *Bulimia nervosa: příručka pro všechny, kteří nemocí trpí - postižené samotné, jejich rodiny, přátele, partnery a některé odborníky (učitele a lékaře první linie)*. Praha: Psychiatrické centrum, 2003. ISBN 80-851-2181-6 .
9. PAPEŽOVÁ H. *Spektrum poruch příjmu potravy: interdisciplinární přístup*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2425-6.
10. PAPEŽOVÁ H. *Ženy s poruchou příjmu potravy a těhotenství*. In: Moderní babictví: odborný časopis pro porodnictví a gynekologii. Praha: Lavret, č. 5. 2004. ISSN 1214-5572.
11. PLHÁKOVÁ A. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2011. ISBN 978-80-200-1499-3 .
12. SLADKÁ-ŠEVČÍKOVÁ J. *Z deníku bulimičky*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-795-7 .
13. VÁGNEROVÁ M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3 .

Seznam použitých zahraničních zdrojů

14. COOPER Petr J. *Bulimie a záchvatové přejídání*, Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0706-1

Seznam použitých internetových zdrojů

15. ABECEDA ZDRAVÍ S.R.O. *Body mass index*. [online]. [cit. 2015-01-20].
Dostupné z: <<http://www.abecedazdravi.cz/bmi>>
16. EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Metody určování optimální tělesné hmotnosti*. [online]. [cit. 2015-01-21]. Dostupné z:
<<http://www.epidemieobezity.upol.cz/index.php/verejnost/18-metody-urcovani-optimalni-telesne-hmotnosti>>
17. FORTINI A. *How the Runway Took Off: A brief history of the fashion show* [online], 2006. [cit. 2015-01-29]. Dostupné z :
<http://www.slate.com/articles/arts/fashion/2006/02/how_the_runway_took_off.html>
18. HANÁKOVÁ P. *Média frustrují ženy neskutečnými ideály krásy*. Lidové Noviny. [online]. 2001. [cit. 2015-01-27]. Dostupné z :
<<http://www.feminismus.cz/cz/clanky/media-frustruji-zeny-neskutecnymi-idealy-krasy>>
19. HISTORIE FOTOGRAFIE. *Jak to vlastně začalo*. [online]. 2014. [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <<http://www.fotografie-historie.cz/historie/>>
20. JURDIČ J. *Postprodukce v digitální fotografii*. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních studií. [online]. 2010. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <<https://dspace.k.utb.cz/handle/10563/12916>>
21. KMOŠEK J. *Historie fotografie - počátky a návraty*. Brno: Střední škola uměleckého designu a Vyšší odborná škola restaurátorská. 2011. [online]. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z:
<http://www.sebranice.cz/remesla/file.php?nid=4744&oid=2643913>
22. KOVÁČ P. *Věstonická Venuše: Mona Lisa evropského pravěku*. Novinky.cz. [online]. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z:
<<http://www.novinky.cz/kultura/344381-vestonicka-venuse-mona-lisa-evropskeho-praveku.html>>

23. KULHÁNEK J. *Mentální anorexie*. [online]. 2014. [cit. 2015-01-22]. Dostupné z : <<http://www.idealni.cz/mentalni-anorexie/>>
24. KULHÁNEK J. *Poruchy příjmu potravy – léčba*. [online]. 2014. [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <<http://www.idealni.cz/clanek/poruchy-prijmu-potravy-lecba/>>
25. KULHÁNEK J. *Psychogenní přejídání* [online]. 2014. [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <<http://www.idealni.cz/psychogenni-prejidani/>>
26. NALEZENCOVÁ R. *BMI: historie a současnost*. Olomouc: Univerzita Palackého. Bakalářská práce. [online]. 2012. [cit.2015-02-02]. Dostupné z: http://theses.cz/id/q3kxu9/Nalezencova_Renata_BMIHistorie_az_soucasnost.pdf
27. PAULOVICHOVÁ A. *Kult těla aneb proměny Venuše*. Mladá fronta. [online]. 2009. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <<http://www.fitweb.cz/clanky/krasa/419943-kult-tela-aneb-promeny-venuse>>
28. PRAŽSKÉ CENTRUM PRIMÁRNÍ PREVENCE. *Poruchy příjmů otravy*. [online]. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z : <<http://www.prevence-praha.cz/poruchy-prijmu-potravy>>
29. STELA. *Módní guru Paul Poiret* [online]. 2009. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z : <<http://www.salon.cz/modni-guru-paul-poiret.html>>
30. SVĚT ZDRAVÍ. [online]. 2015. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.svet-zdravi.cz/nasi-experti>
31. ŠIMKOVÁ B. *Problematika ideálu krásy v novověkém myšlení*. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Brno. [online]. 2011. [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/209591/pdf_m/>
32. TAUSSIG J. *Jak hodnotíme ženskou a mužskou krásu*. [online]. 2014. [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <<http://www.sportvital.cz/sport/lidske-telo/jak-hodnotime-zenskou-a-muzskou-krasu/>>
33. VAVRUŠKOVÁ M. *Poruchy příjmu potravy a jejich vliv na mateřství*. Bakalářská práce. Karlova Univerzita. Husitská teologická fakulta.[online]. 2014.[cit.2015-02-02]. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/138771/>>

34. WIKIPEDIE – otevřená encyklopedie. *Index tělesné hmotnosti*. [online]. 2014. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Index_t%C4%9Blesn%C3%A9_hmotnosti
35. ZAR. *Rok v Miss mě změnil, přiznala Gabriela Kratochvílová*. IDnes. [online]. 2014. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://revue.idnes.cz/ceska-miss-2013-gabriela-kratochvilova-dv3-/missamodelky.aspx?c=A140325_160308_missamodelky_zar

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1 : Hodnoty BMI.....	34
Obrázek 2 : Ing. Ivan Mach, CSc.	45
Obrázek 3 : Gabriela Kratochvílová (Miss ČR 2013).....	47

Seznam tabulek

Tabulka 1 : Mezinárodní klasifikace stavu výživy podle BMI.....	33
---	----

Seznam grafů

Graf č. 1 Grafické znázornění otázek 1-5.....	49
Graf č. 2 Grafické znázornění otázek 6-10.....	52
Graf č. 3 Grafické znázornění otázek 11-15.....	54
Graf č. 4 Grafické znázornění otázek 16-20.....	56
Graf č. 5 Grafické znázornění otázek 21-25.....	58
Graf č. 6 Grafické znázornění otázek 26-30.....	60

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník.....	I
---------------------------	---

DOTAZNÍK

Štíhlost – fenomén moderní doby

Jste muž nebo žena?

.....

Kolik Vám je let?

.....

Jaký je Váš pracovní obor?

.....

(vždy prosím vyberte jen jednu odpověď)

1. Ztotožňuje se Vaše představa o ideálu štíhlosti s prezentovaným ideálem v módních časopisech?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

2. Je podle Vašeho pohledu modelka na obrázku skutečně reprezentantkou velikosti XL, jak uvádí internetový zdroj?

Zdroj: <http://upload.tn.nova.cz/zpravy/galerie/galerie-xl-modelky-laura-wells.html>

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

3. Souhlasíte s tvrzením, že prezentování ideálu štíhlosti v médiích vede ke snižování spokojenosti s vlastním tělem?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

4. Je podle Vás v normě, když žena na začátku těhotenství má stejnou tělesnou váhu jako těsně po porodu?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

5. Považujete úpravy fotografií modelek v grafických programech, jako je Photoshop za nezbytně nutné?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

6. Jsou ženy s nadváhou znevýhodněny oproti ženám štíhlým, co se týká odívání?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

7. Jsou podle Vás lidé s nadváhou k smíchu veřejnosti?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

8. Mají lidé s nadváhou větší problémy najít práci, než lidé štíhlí?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

9. Jsou extrémně štíhlé ženy plné života a vyzařuje z nich štěstí a dostatek energie?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

10. Je špatné, když jsou modelky v módních časopisech obležších tvarů?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano

- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

11. Jsou podle Vás ženy, které radikálně zhubly vlastní vůlí sebevědomější?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

12. Cítí se podle Vás ženy s nadváhou méněcenné?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

13. Jsou podle Vás ženy při držení neustálých diet šťastné?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- f) nemám názor

14. Myslíte si, že v České republice je více žen trpících anorexií než obezitou?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

15. Může člověk dlouhodobě hubnout jen pomocí diet bez pohybu?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

16. Uvědomují si lidé retuš a veškeré grafické úpravy fotografií modelek v časopisech?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

17. Držíte redukční diety?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

18. Může zdravý člověk zhubnout, i když se jeho věk pohybuje od padesáti let výše?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

19. Myslíte si, že jsou ženy více sebekritické než sebevědomé?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

20. Preferujete spíše typ postavy hruška (typ A) před typem postavy jablko (typ B)?

Zdroj <http://www.hrclub.sk/moda-ako-neverbalna-komunikacia-2/>

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

21. Myslíte si, že postava ženy hraje důležitou roli pro muže, který si vybírá svou partnerku?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne

- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

22. Snaží se ženy v současnosti více hubnout v posilovně pohybem než pomocí diet?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

23. Může si žena ublížit kombinací cvičení a dietní stravy bez odborného dohledu?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

24. Myslíte si, že modelka na obrázku působí zdravě a má přirozeně štíhlou postavu?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

Zdroj: www.dailymail.co.uk (Elle model)

25. Myslíte si, že existuje přirozený ideál ženské krásy?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

26. Jsou podle Vás ženy, které trpí bulimií vždy štíhlé?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

27. Myslíte si, že by se v módních časopisech měly ukazovat častěji modelky s přirozenou sportovní postavou jako je například žena na obrázku?

Zdroj: <https://www.pinterest.com/pin>

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

28. Jste pro tělesné úpravy pomocí plastických operací typu zvětšení poprsí či liposukce?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

29. Vede publikování fotografií extrémně štíhlých modelek ke změně sebevnímání a ovlivňování žen?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

30. Je možné na první pohled odhalit nemoc jako je anorexie a bulimie u postižených žen?

- a) rozhodně ano
- b) částečně ano
- c) částečně ne
- d) rozhodně ne
- e) nemám názor

Prostor na poznámky

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lucie Brejlová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: kombinované

Název práce: Štíhlost – fenomén moderní doby

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 75

Celkový počet stran příloh: 10

Počet titulů českých použitých zdrojů: 13

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 20

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Žáková